Nyhetsbrev i projektet Energiön Gotland, index

2024

maj, sid 2-3
juni, sid 4-5
juli, sid 6-7
aug, sid 8-9
sept, sid 10-11
okt, sid 12-13
nov, sid 14-15
dec, sid 16-17

Region Gotland

2025

jan, sid 18-19
feb-mar, sid 20-21
apr- maj, sid 22-23
jun-jul, sid 24-25
aug-sep, sid 26-27
okt-dec, sid 28-29

2026

juni, sid 30-31 obs! fel år i rubriken på sid 31
juli, sid 32-33 obs! fel år i rubriken på sid 33

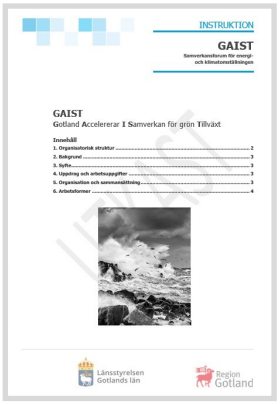
Region Gotland

Nyhetsbrev Energiön Gotland maj 2024

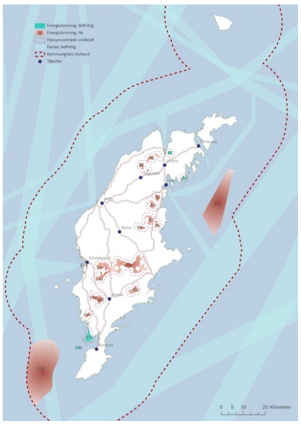
Hej intressenter!

Projektet Energiön Gotland går framåt i en god fart känner jag. Men tyvärr innebär det att jag ännu inte hunnit med att göra vissa av de saker som jag tänk mig så här långt inom projektets egna strukturer. Det jag fått vänta med är att skapa en projektgrupp, göra nyhetsbrev, ge ett anslutningserbjudande till EÖG, mm. Men här kommer ett första nyhetsbrev med det som hänt sedan vi senast träffades på uppstartsmötet den 6 mars. Min ambition är att skriva ett nyhetsbrev per månaden framöver.

GAIST

Jag har lagt mycket tid med att förankra, förklara behovet av och skriva en instruktion för ett samverkansorgan för energi- och klimatfrågorna på Gotland. I nära samverkan med Agneta Green på länsstyrelsen, har detta arbete nu landat. Länsledningen och regionledningen är nu överens om upplägget i stort. Ett första konstituerande möte kommer att hållas första halvan av september, exakt datum är ännu inte fastställt. Inbjudna blir i huvudsak enligt den presentation jag gjorde på uppstartsmötet. På första mötet skall målsättning, arbetsformerna mm beslutas. Känns väldigt bra att GAIST är på G!

Översiktsplan på granskning

Översiktsplanen 2040 är nu på granskning. Jag har spelat in alla de aspekter som jag fått från er exploatörer kring behov av expansionsytor, hamnar, ledningar, mm. Och försökt att hitta tydliga riktlinjer för sol- och vindbruksområden. Liksom tillgodosett GEAB: s behov. Uppmanar alla att läsa främst Energiavsnittet och komma med förbättringsförslag, granskningen pågår till 22 maj. Jag är i löpande dialog med GEAB och GVP. Hoppas och tror att det kommer landa i en offensiv ÖP som får en väldigt bred politisk uppslutning. Antagande i regionfullmäktige är planerat till december 2024.

JTP Groundwork

Plötsligt öppnade det sig en möjlighet att söka ett stöd från Fonden för rättvis omställning, FRO. Gotland tillsammans med Norrbotten och Västerbotten ingår i FRO eftersom vi alla har en kraftfull grön omställning. Vi har nu fått ett stöd för ”teknisk stöd”, vilket innebär att det europeiska konsultföretaget COWI kommer att hjälpa oss att göra en socio-ekonomisk analys. Utredningen omfattar ca 2 månaders konsultstöd, de kommer att ha fokus på bland annat investeringar, skapade arbetstillfällen, klimateffekter och kompensförsörjning. Utredarna är väldigt erfarna och professionella känns det som. Jobbet har precis startat upp. Analysen omfattar i huvudsak vindkraftsexploatörerna, Heidelberg Materials, GEAB och kommande gröna industrietableringar. Ni kommer att bli intervjuade kring era planer. I november blir det en workshop för alla. Rapporten skall var klar till årsskiftet. Detta känns som en skänk från ovan, nu får vi en extern och trovärdig analys av vad omställningen tillför Gotland, utan kostnad.

Nyhetsbrev Energiön Gotland maj 2024

Baltic Energy Islands Connect - BEIC

Samarbetet med Bornholm och Åland rullar på i ett riktigt högt tempo, det märks att de ligger före oss i sin organisation och tänk. Vi har beslutat att ansluta Ösel till samarbetet eftersom de är i precis samma fas som de andra öarna. Den 6-8 maj kommer alla fyra öarna att träffas på Baltic Energy Island Summit på Bornholm för första gången. Där kommer ett LOI tecknas med Ösel. Sara Vilhelmsson, Helena Andersson, Patrick Dahl, Karin Schlingman, Johan Åhström och jag medverkar på Bornholm.

Under senaste månaden har en ansökan till ett InterReg program gjorts för de fyra öarna samlat. Ålands Högskola har tagit lead på ansökan. Just nu är vår ansökan i ett prekvalificeringsläge. Om vi går vidare så blir det ett treårigt projekt, med en ungefärlig omfattning på 4 miljoner euro totalt. Detta är ett sätt att finansiera vårt samarbete i praktiken. De tre huvudspåren i ansökan ligger kring affärsutveckling kring den gröna omställningen, arbetskrafts– och utbildningsbehov samt lokal acceptans. I dagsläget är det ganska osäkert om denna ansökan landar och hur den landar.

Välkommen till Almedalsveckan 2024

Almedalsveckan

Planeringen inför lanseringen av Energiön Gotland rullar på, alla nyckelaktörer är tillfrågade. Som vanligt är det trögt att få svar från de medverkar, men det brukar lösa sig i slutändan. **Seminariet blir 09:30 - 11:00 torsdagen den 27 juni på Hållbar Arena vid Kruttornet,** hoppas ni kan ansluta då. Seminariet är delar i två delar, först presenterar vi Energiön Gotland. Andra delen blir kring vårt energi-ö samarbete i Östersjön. Annika Dopping är bokad som moderator.

På kvällen innan, den 26/6 anordnar Energiön ett mingel vid ca 19:30 för alla intressenter runt Energiön Gotland. Mera information om dessa två evenemang kommer senare när detaljerna är mera

Fortsatta arbetet

Lars Thomsson
lars.thomsson@gotland.se
Mobil: 0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Sen jag blev anställd 1 februari 2024 som samordnare har det varit nödvändigt att lägga mycket tid på att etablera formerna för Energiön. Det första gemensamma styrgruppsmötet är nu hållet, det gick utmärkt. GAIST är nu beslutad, det har tagit mycket tid av förankring. Energiö-samarbetet är etablerat och rullar på bra.

Framöver skall jag fokusera mera på samarbetet med er intressenter. Jag behöver forma och starta upp projektgruppen, tacksam för er som räckte upp handen på uppstartsmötet. Vi behöver forma samarbetsavtal med intressenterna. Och vi behöver utveckla en Färdplan och en ”påverkansstrategi” uppåt i politiken nationellt och internationellt. Med mera.

Det spännande är att ingen vet vad detta projekt utvecklas till i detalj. Jag kommer på nya ingångar och uppslag nästan varje dag efter hand jag lär mig nya saker. Som vanligt är de 100 första dagarna på jobbet som avgör om man skall lyckas eller ej, därför lägger jag nu in väldigt mycket tid och kraft i uppstarten av projektet. Och jag har väldigt roligt på jobbet!

Hej intressenter!

Projektet Energiön Gotland går framåt i en god fart. Just nu är fokus på Almedalen och därefter att komma igång med det konkreta arbetet med er intressenter. Ni kommer att bli inbjudna till ett arbetsmöte, ett mingel och ett seminarium under Almedalen, se nedan. Min plan är att vi skall lyckas forma en projektgrupp innan Almedalen. Här är mitt problem angenämt, eftersom så många räckte upp handen att delta, samtidigt som en projektgrupp inte kan vara för stor av praktiska skäl. Detta Nyhetsbrev har nu passats in i en ny mall enligt Region Gotlands layout, vilket underlättar för alla. Trevlig läsning!

Torsdag den 27/6
09:30 – 11.00
Arena Hållbarhet
Kruttornet

Energihub Östersjön – 250 TWh till Europa
Del 1, på svenska, Energiön Gotland

Talare/panel:

Ebba Busch (KD), energi- och näringsminister
Anders Ådahl riksdagsledamot (C), expert energifrågor
Maria Westrin, Energimyndigheten
Karin Comstedt Webb, Heidelberg Materials
Lise Toll, OX2
Meit Fohlin (S), regionstyrelsens ordförande Region Gotland
Lars Thomsson, Energiön Gotland

Del 2, på skandinaviska, Energihub Östersjön

Talare/panel:

Sören Möller Christensen, Energy Island Bornholm
Camilla Gunell, infrastrukturminister Åland
Björn Arvidsson Nordion, Baltic Sea Hydrogen Collector

Moderator: Annika Dopping

Almedalsveckan

Seminarium 27 juni kl. 09.30—11.00

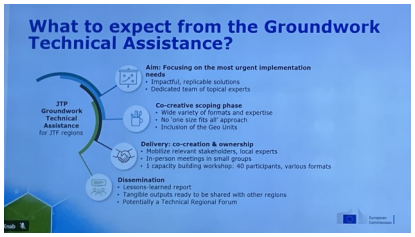
Planeringen inför lanseringen av Energiön Gotland rullar på, bilden ovan visar det preliminära programmet. Diskuterar ännu detaljupplägget med moderatorn. Alla är klara utom Ebba Busch som är upptagen med EU valrörelse, besked kommer troligen efter 9/6. Det blir ett spännande seminarium lovar vi!

Arbetsmöte Energiön 26 juni kl. 17.30—19.00

Fått flera förfrågningar att träffas när många ändå är på plats. Därför blir det ett arbetsmöte för alla projektets intressenter. Mötet blir i Energicentrums lokaler på Skeppsbron 24. Välkomna, ingen anmälan krävs.

Mingel 26/6 Energiön ett mingel vid ca 19.30 efter talet

Energiös intressenter hälsas välkomna liksom aktörerna i Baltic Energy Island Connect. Minglet sker i Energicentrums lokaler på Skeppsbron 24. **OBS!** Här krävs en anmälan till min mejladress senast 19/6.

JTP Groundwork

Jobbet rullar på bra, ni kommer att bli intervjuade. Det europeiska konsultföretaget COWI hjälper oss att göra en socio-ekonomisk analys. Utredningen omfattar ca 2 månaders konsultstöd. De kommer att ha fokus på bland annat investeringar, skapade arbetstillfällen, klimateffekter och kompensförsörjning. Utredarna är väldigt erfarna och professionella, det är samma huvudutredare som gjort Bornholms analys tidigare. Analysen omfattar i huvudsak vindkraftsexploatörerna, Heidelberg Materials, GEAB och kommande gröna industrietableringar. Vill att ni bokar upp två möten:

5 juni kl. 11.00 — 12.30 blir det ett digitalt möte med COWI där de presenterar sitt upplägg. Där kommer de att gå igenom de frågor de tänker ställa i kommande intervjuer med er intressenter. En inbjudan per företag har gått ut, sprid den gärna.

8 november, heldag, blir det workshop med presentation av den nästan färdiga utredningen. Alla deltagande parter bjuds in att delta på workshopen i Visby.

GAIST

En inbjudan till ett första konstituerande möte har gått ut/är på väg ut i dagarna, till utvalda deltagare. Mötet kommer att hållas den 17 september, 9.30 – 13.00 på residenset Strandgatan 1. Där och då försöker vi att etablera detta samverkansorgan för energi- och klimatfrågorna på Gotland. Agneta Green på länsstyrelsen och jag föreslås bli föredragande på GAIST. På första mötet skall målsättning, arbetsformerna mm beslutas. Länsledningen och regionledningen har enats om tagen, vilket är ett bra första steg.

Översiktsplan — granskning avslutad

Granskningens-fasen av Översiktsplanen 2040 är nu klar. Många synpunkter har kommit in, speciellt rörande vindkraften. GVP har skrivit ett fylligt remissvar, liksom flera av er andra. Helena Andersson och jag ingår i den tjänstepersonsgrupp som skall sammanställa och skriva fram ett förslag till Antagande på energiområdet under hösten. Det kommer att kräva lite jobba av oss. Antagande är planerat att ske i regionfullmäktige december 2024. Jag kan se att en huvudavvägning för politiken att göra till antagandet är vilken tyngd riksintresset Vindbruk skall ha i förhållande till andra riksintressen.

Baltic Energy Islands Connect - BEIC

Samarbetet med Bornholm, Åland och Ösel fortsätter efter ett väldigt lyckat möte på Bornholm 6-8 maj. Ösel anslöts nu officiellt i samarbetet via ett tilläggsavtal. Nu finns en skiss på organisationsstruktur och övergripande inriktning på samarbetet.

Under senaste 2 månaden har en ansökan till Interreg Baltic skrivits för de fyra öarna samlat. Processen har varit skakig, Region Gotland har nu tagit lead i processen. Stora ansträngningar görs nu för att ta ansökningsprocessen i mål innan midsommar. Hoppas vi lyckas, men läget är ganska osäkert just nu. Dessutom är det stor konkurrens om pengarna, ca 90 ansökningar är redan inlämnade.

Lars Thomsson
lars.thomsson@gotland.se
Mobil: 0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Övrigt

Vi har fått många bra kontakter kring frågorna om samexistens mellan Försvarsmakten och vindkraft. Mycket teknikutveckling är på väg som ser väldigt lovande ut. Det finns ett tydligt win-win upplägg här. I höst planerar vi ett speciellt riksdagsseminarium för att belysa dessa möjligheter.

Länsstyrelsen i Gotlands län har beviljats ett treårigt samarbetsprojekt med Försvarsmakten och Energimyndigheten. Projektet är i sin linda och formas nu, vi har varit på ett först möte med länsstyrelsen. Rätt hanterat blir detta utmärkt, med en direktkanal till FM. Men bäst att inte ropa hej ännu.

Har också etablerat kontakt med BHC, Baltic Sea Hydrogen Collector. Vi ser att ett nära samarbete är önskvärt och möjligt. De kommer medverka i Almedalen.

Hoppas vi ses i Almedalen! Sen blir det semester för min del!

Hej intressenter!

Här kommer ett nyhetsbrev innan vi går på semester. Det är en uppdatering från i huvudsak Almedalen. Efter semestrarna så väntar mycket gemensamt jobb för att verkligen sätta Energiön på kartan, både i Sverige, Östersjön och i Bryssel.

Hoppas nu att ni kan njuta av en härlig sommar och semester allihop! Själv skall jag simma Vansbrosimmet i helgen, spela pärk på Stångaspelen, besöka Gotska Sandön och troligen ta en husbilstripp till Norge.

Glad sommar på er alla!

Almedalsveckan

Seminarium: Östersjön energihub — 200 TWh till Europa

Jag vågar påstå att seminariet blev en succé, med drygt 60 åhörare i den gassande sommarsolen. Hela panelen var väldigt eniga om att de planer som nu sker kommer att spela en väldigt viktig roll i Europas energisystem framöver. Åland och Bornholm bidrog med utmärkta dragningar som förstärkte budskapet. Liksom den för dagen nysläppta rapporten som Energimyndigheten presenterade. Både OX2 och Heidelberg Materials bidrog till att ge en samstämmig bild av behovet av samarbete. Liksom BHC som pratade om deras planer för en stor vätgasinfrastruktur i Östersjön. Den politiska panelen var med på noterna, även om regeringsföreträdare saknade lite resonemang om planerbarhet och kärnkraft. Men det var som bekant inte temat för detta seminarium.

Aurora — grönt ljus från länsstyrelsen

Länsstyrelsen på Gotland har gett ok till Aurora, utifrån sina prövningsgrunder. Det gäller både för Natura 2000 och tillståndsprövningen. Det var ett väldigt viktigt och positivt besked. Nu väntar en regeringsprövning eftersom Försvarsmakten motsätter sig dessa planer. Parken omfattar 370 verk med en samlad produktion av 24 TWh. Detta blir ett viktigt test hur regeringen ser på vindkraft i Östersjön. Vågar vi hoppas på ett positivt besked under detta år?

JTP Groundwork

Den 5 juni genomfördes det en gemensamt digitalt möte med ca 25 närvarande. COWI gick igenom syftet, upplägget och intervjuunderlaget inför kommande intervjuer.

Jobbet rullar på bra, intervjuerna är igång. Det europeiska konsultföretaget COWI hjälper oss att göra en socio-ekonomisk analys. Utredningen omfattar ca 2 månaders konsultstöd. De kommer att ha fokus på bland annat investeringar, skapade arbetstillfällen, klimateffekter och kompensförsörjning. Utredarna är väldigt erfarna och professionella, det är samma huvudutredare som gjort Bornholms analys tidigare. Analysen omfattar i huvudsak vindkraftsexploatörerna, Heidelberg Materials, GEAB och kommande gröna industrietableringar.

8 november, heldag, blir det workshop med presentation av den nästan färdiga utredningen. Alla deltagande parter bjuds in att

Arbetsmöte Almedalen

Ett tiotal av er intressenter hörsammade inbjudan till ett kort arbetsmöte före minglet på onsdagskvällen. Samordnaren fick många bra inspel hur vi skall jobba vidare under hösten. Återkommer med mera information om det efter semestern.

Glädjande att Eolus nu har lämnat in skarp tillståndsansökan för Skidbladner, 2 mil norr om Sandön. Veckan gav också den glädjande nyheten att SR Energy nu skrivit ett flertal markavtal på det centrala området på Gotland, därmed tar det projektet ett viktigt steg framåt. Två bra nyheter!

Mingel Almedalen onsdagskvällen

Ca 50 stycken av er intressenter dök upp på minglet i Energicentrum lokaler. Det bjöds på snittar, dryck, och ett litet glas gotlandsdricke. Stämningen var hög under kvällen, alla verkade nöjda med samvaro under avslappnade former. Många trevlig och spontana möte ägde rum, precis som det är tänkt på ett Almedalsmingel.

Flera nya bekantskaper fick vi ansikten på. Väldigt bra samtal med företaget Elevated Launch, som har utrustning för samexistens mellan vindkraft och Försvarsmakten, vi planerar nu gemensamma möten i höst. Hade också ett speciellt möte med Copenhagen Infrastrucure Partners (CIP). De är nu på väg in i Energiön Gotland samarbetet, vilket blir utmärkt eftersom det är ett stort och rutinerat företag.

Baltic Energy Islands Connect

Samarbetet med Bornholm, Åland och Ösel fortsätter. Det tog några konkreta steg framåt när vi förberedde och agerade på scenen ihop i Almedalen. Samverkan känns både tryggt, naturligt och roligt.

Nu finns en skiss på organisationsstruktur och övergripande inriktning på samarbetet. Vi har haft ett avstämningsmöte i juni, Bornholm tar fortsatt ledningen för detta samarbete efter semestrarna.

Under de senaste 2 månaden har en ansökan till Interreg Baltic skrivits för de fyra öarna samlat. Processen har varit skakig, Region Gotland tog lead halvvägs in i processen. Stora ansträngningar har gjort för att ta ansökningsprocessen i mål innan midsommar.

Tyvärr var det inte möjligt att under dessa tidspressade förhållanden att hitta en inriktning som alla kunde känna sig nöjda med. Därför avstod vi från att göra någon ansökan denna gång. Men nedlagt jobb är inte bortkastat, vi kommer att gemensamt mellan de fyra parterna utvärdera vad som gjorts och hur vi skall gå vidare i höst.

Lars Thomsson
lars.thomsson@gotland.se
Mobil: 0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Övrigt Almedalen

Jag deltog totalt i sju seminarier på Almedalen, där jag moderade ett seminarium och var i panel på de övriga. Nästan alla rörde energifrågor i någon form.

Vi kan nu se ett mönster mellan miljöfrågorna och Försvarsmaktsfrågorna i Östersjön. Med båda dessa aspekter går det att hitta ett win-win upplägg för vindkraften. Speciellt tydligt blev det på ett seminarium som WWF arrangerade. Efter de 45 minuternas samtal på scenen så förstod alla i rummet att vindkraftsplanerna i Östersjön är en stor möjlighet för att rädda detta utsatta innanhav miljömässigt.

Likadant är det med försvarsmaktens aspekter. Här finns ett tydligt win-win upplägg med framskjutna placeringar långt ute till havs. Underhand hör vi att FM inser detta numera, vilket är lovande. Men räknar krasst med att det kommer att ett tag att vända denna oceanångare, från att rutinmässigt säga Nej, till att se möjliga samordningsvinster och därmed landa i ett Ja.

Hej intressenter!

Här kommer ett nyhetsbrev nu när de flesta är tillbaka från semestern. På Gotland har vi haft ett underbart väder, både mycket sol och lite lagom med regn så att jordbrukarna är nöjda. Måste erkänna att det var tungt att komma igång efter semestern i början av augusti, men det betyder ju att man varit riktigt nere i varv, vilket är bra! Nu är batterierna ordentligt laddade för en intensiv höst!

Höstens prioriteringar

Det första halvåret av projektets totalt tre år, har behövts för att sätta strukturen för det detta arbete. Dels har det skapats en ny gemensam ny styrgrupp för Energiön och närliggande verksamheter på Gotland, den har nu sammanträtt två gånger. Dels har vi skapat högnivågruppen GAIST för nationell påverkan, den har sitt konstituerande möte den 17 september. Sist men inte minst har vi skapat Baltic Energy Island Connect, BEIC, för samverkan i Östersjöområdet. Första halvåret kröntes med ett lyckat Almedalsseminarium.

Nu väntar uppstart av arbetspaketet kring Färdplan och hur vi ska forma samarbetet inom projektet för att kunna maximera vår påverkan nationellt. Det arbetet kommer att vara i fokus under hösten. Projektgruppen återkommer i närtid med mer konkreta förslag. Inspel från alla intressenter välkomnas.

Projektet kommer även att lägga tid på samverkansfrågorna med Försvaret, vi är i kontakt med flera aktörer som jobbar med samexistensfrågan just nu, där flera intressanta spår är under utveckling.

Projektgrupp utsedd

Vid första möte så anmälde sig ALLA intressenter som frivilliga att sitta i projektgruppen, vilket inte skulle fungera praktiskt. Gruppen roll är att vara örat mot marken, komma med inspel hur vi skall organisera och prioriterar samarbetet samt vara bollplank till samordnaren mm. Efter många överväganden har vi nu tillfrågat följande personer att ingå i projektgruppen:

Andreas Wickman GVP, Johan Åhström fri konsult, Helena Andersson ekostrateg, Dan Sandros SR Energy, Joanna Marchlewska Moberg Eolus, Lise Toll Ox2, Albin Carlén Heidelberg Materials, Annina Hasto RWE och Kalle Blomberg GEAB Elnät. Tf enhetschef Malena Bendelin är med initialt.

Heidelberg Materials

Många processer kring Heidelberg Materials pågår parallellt just nu. Tillståndsprocesserna för fortsatt brytning och en ny CCS-fabrik är i ett intensivt skede under kommande halvår. Dessutom pågår en detaljplaneläggning för HM:s hela industriområde, samt ett kvalitetsprogram för hela Slite samhälle.

Fonden för rättvis omställning har beviljat 70 miljoner kronor i stöd från EU. Stödet är avsett att underlätta för CCS anläggningen. Pengarna går bland annat till investeringar i ett nytt ställverk som skall fördela el mellan CCS anläggningen och resten av produktionen.

Fonden för en rättvis omställning är en del av den europeiska gröna given, EU:s nya tillväxtstrategi. Fonden fokuserar på de industrier och län med mycket höga koldioxidutsläpp och ska bidra till att industrins klimatomställning sker med bibehållen konkurrenskraft. Programmet omfattar omkring 2,9 miljarder kronor inklusive nationell medfinansiering för klimatomställning av stålindustrin i Norrbottens, metallindustrin i Västerbottens och mineralindustrin i Gotlands län. Pengarna från fonden ska bland annat användas till investeringar i ny klimatsmart och resurseffektiv teknik, kompetenshöjning för anställda, forskning samt förstärkning av elnät.

Region Gotland

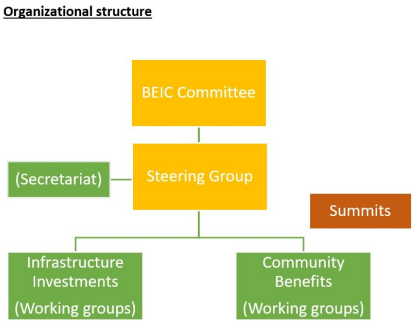
Energipolitiken

Den energipolitiska debatten har gått het under sommaren, både lokalt och nationellt. Vi har valt att svara på ett antal ledarstick och insändare i gotländsk media. Syftet är att få fram vår argumentering varför klimat– och energiomställningen är viktig. Och att den inte tål att skjutas på framtiden. Kritiska påhopp är bra, det ger många tillfällen att föra fram argumentationen. Vi skriver för de som läser svaren, inte för att omvända motskribenten.

Regeringens utredare Mats Dillén presenterade den 12 augusti ett förslag på hur ny kärnkraft kan ges fördelaktiga villkor för att kunna byggas. Utredningens förslag har blivit väldigt omdiskuterad. Synpunkter har kommit med allt från bra till urbota dumt. För låga subvention för att det skall byggas till väldigt dyrt för skattebetalarna. Frågan är extremt politiskt laddad. Tre konstaterande kan man dock göra.

1. Om det inte kommer en bred blockövergripande energiöverenskommelse, vilket ingenting tyder på, så stannar Dilléns utredning vid just en utredning. De politiska riskerna är för stora att bygga ny kärnkraft.
2. Oavsett vilket kraftslag som skall producera energin, så krävs det enorma investeringar i nytt stamnät mm för att kunna dubblera elförbrukningen, det är en tung statlig uppgift.
3. Vindkraften behövs för att klara den snabba ökningarna av elbehoven i industrin, om inte Sverige skall halka efter som industriland.

Denna spännande energidebatt lär pågå under lång tid framöver!

Baltic Energy Islands Connect

Samarbetet med Bornholm, Åland och Ösel fortsätter. Just nu skriver vi fram tre dokument, en gemensam Vision, ett Måldokument och en Organisationsstruktur. (se här till vänster)

När utkastet till dessa tre handlingar är klart kommer det att lyftas till politiken för beslut på de respektive Energiöarna under hösten för godkännande.

BEIC organiseras med en politisk kommitté i toppen som träffas 1-2 gånger per år, gärna minst en gång fysiskt. En representant för majoriteten och en från oppositionen. Iden är att politiken skall äga samarbetet ytterst.

Under kommittén så bildas en styrgrupp med 2-3 representanter per ö. För Gotlands del nomineras Lars Thomsson, Patrick Dahl och Nora Olofsson. Styrgruppen träffas digitalt en gång per månad.

Vi planerar för två fysiska samlingar, Summits per år. Dels den årliga träffen på Bornholm i maj/juni och sedan en träff alternerande på de andra öarna under hösten. Lämpliga arbetsgrupper bildas vid behov, som följer visionens huvudinriktning.

Önskvärt är också att kunna skapa ett gemensamt sekretariat, med kanske en anställd per ö. Allt för att kunna få verklig fart på samarbetet. Hela detta samarbete kräver att vi hittar extern finansiering, därför jobbar vi vidare intensivt med den frågan.

Lars Thomsson
lars.thomsson@gotland.se
Mobil: 0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Samuelsen Energinätverk

Jag har fått en inbjudan att delta i ett energinätverk som Samuelsen driver. Det leds av förra ministern Ibrahim Baylan.

Nätverket kommer att träffas fysiskt 6 gånger per år i Stockholm och diskutera aktuella teman. Deltagarna är alla nyckelaktörer i den svenska energibranschen, därför kan det bli en viktig mötespunkt för samordnaren. Styrgruppen har sagt JA till medverkan för samordnaren på mötet den 19 augusti.

Första mötet i nätverket blir den 12 september med temat:

Norden i spetsen *Torsdag den 12. september 2024, 09.15 - 12.00 I dag är det nordiska energisamarbetet det mest integrerade regionala samarbetet i världen och nämns ofta som ett föredöme internationellt. Trots detta har energikrisen visat att även vi är sårbara. Hur kan vi stärka det nordiska samarbetet ytterligare? Vilka instanser är inblandade och hur förhåller de sig till Norden? Vilken påverkan har föränderliga politiska situationer på energisamarbetet?*

Föredragshållare Klaus Skytte, CEO Nordic Energy Research

Hej intressenter!

Almanackan är nu fullspäckad, som det brukar vara så här års. Det är härligt när sakerna rullar på, vilket de gör på de flesta plan just nu. Projektet är nu uppe i varv på drygt halvfart som jag bedömer det. Forumen är etablerade och nu skall det verkliga förändrings- och påverkansarbetet ta vid. Hör fortsatt av er om inspel på vad och hur projektet skall jobba framåt, alla inspel mottas tacksamt.

GAIST nu bildat!

Den 17 september hade vi ett första konstituerande möte med GAIST—**G**otland **A**ccelererar **I** **S**amverkan för grön **T**illväxt. Alla inbjudna var på plats, det var 32 personer kring bordet. Uppbackningen kring initiativet att bilda ett samverkansforum för energi– och klimatfrågor var väldigt stor. Många pekade på att forum som GAIST är helt avgörande för att kunna accelerera omställningen för stora och komplexa projekt som ligger framför Gotland.

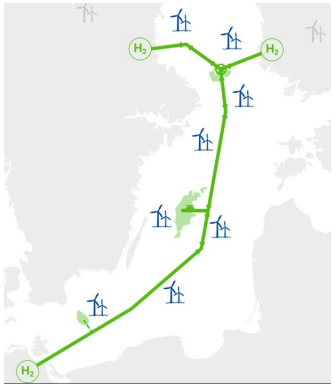
Mötet beslutade bilda GAIST. Syfte, mål, inriktningen och arbetssätt diskuterades. Klart är att det kommer bli ett högnivåmöte, med representanter från varje organisation som har påverkansmöjligheter i frågorna. Troligen kommer GAIST hållas mellan 2-3 gånger per år. Och att det skapas lämpliga arbetsgrupper som arbetar mellan mötena, där förflyttningen görs i praktiken.

Agneta Green på Länsstyrelsen och Lars Thomsson är föredragande i GAIST. De jobbar nu fram ett utkast till arbetsordning utifrån de diskussioner som fördes på mötet. Nästa möte sker preliminärt i februari 2025.

Projektgrupp startar på måndag

Första mötet med projektgruppen sker måndagen den 7 oktober. Samtliga tillfrågade har tacka ja att delta i projektgruppen. Personerna är: Andreas Wickman GVP, Johan Åhström fri konsult, Helena Andersson ekostrateg, Dan Sandros SR Energy, Joanna Marchlewska Moberg Eolus, Lise Toll Ox2, Albin Carlén Heidelberg Materials, Annina Hasto RWE och Kalle Blomberg GEAB Elnät. Tf enhetschef Malena Bendelin är med initialt.

På måndag formar vi arbetssätt för projektgruppen. Samt tänker gemensamt hur vi skall kunna forma en Färdplan för att maximera vår påverkan framöver via att samverka i Energiön Gotland. Med flera frågor.

Support letter BHC

Baltic Sea Hydrogen Collector—BHC önskar ett support letter från Gotland, Bornholm och Åland. Region Gotland skriver just nu fram detta brev. En stark infrastruktur är helt avgörande för att de stora energiprojekten i Östersjön skall kunna realiseras. Att BHC lyckas ligger helt i linje med Energiön Gotlands intentioner.

BHC ansöker nu om EU-fond finansiering via CEF. Därför vill de ha ett stödbrev från energiöarna i Östersjön.

BHC planerar att byggas ut i två steg. I fas ett så kopplar man upp Finland eftersom den finska regeringen är väldigt proaktiva och ser framför sig export av finsk förnyelsebar energi. I fas två ansluts Gotland, Sverige och Åland. I vilken fas Bornholm ansluts är oklart i skrivande stund.

BHC drivs av fyra företag. Gasgrid Finland och Nordion Energy i Sverige bildar BHC ihop med OX2 och Copenhagen Infrastructure Partners. BHC:s planer presenterades första gången på Almedalen 2023. Investeringen är beräknad till 160 miljarder kronor.

Region Gotland

Den energipolitiska debatten förvånar

Den energipolitiska debatten har gått het under sommaren och fortsatt under hösten. Vattenfall meddelade den 2 september att de pausar den stora offshore investeringen på Kriegers Flak på grund av för dålig lönsamhet. De pekar på de ofördelaktiga anslutningsvillkoren till stamnätet, där Sverige sticker ut på ett negativt sätt. Samma vecka meddelade RWE att de också pausar sina projekt, med samma argumentering. Energiministern hävdar nu offentligt att Vattenfall ”inte har koll på sina grejer” dvs hon tror inte att de kan räkna. Att detta skådespel sker offentligt mellan energiministern och det helägda statliga bolaget Vattenfall är ganska förvånande, liknande diskussioner brukar ske i slutna styrelserum.

Flera faktorer samverkar just nu vilket påverkar viljan till svenska offshore investeringar. Dels så är det en klart bruten trenden med sjunkande investerings– och produktionskostnader för offshore i världen. En kombination av följdeffekter av pandemin och Ukrainakriget har lett till sämre logistikkedjor i världen, det höjer materialpriserna. Inflationschocken i kombination med kraftigt stigande kapitalkostnader har ökat investeringen med 20-40 %, det försämrar kraftigt kalkylen. Därtill kommer nya villkor för anslutningar till stamnätet, vilket också påverkar totalkalkylen kraftigt.

Effekten av dessa ekonomiska effekter förstärks av en ryckig svensk energipolitik med tvära kast och motstridiga besked. Grundbehovet av mycket mera fossilfri och billig el kvarstår dock. Därför bedömer jag att offshoreinvesteringarna ändå kommer att genomföras men att de riskerar att skjuts framåt i tiden, vilket är olyckligt i sig.

Övervakningsutrustning av offshore gynnar FM

OX2 bjöd in till två visning av deras säkerhetskoncept. Jag deltog på den första på Åland i mitten av månaden. Deras dragning var otroligt intressant. Tillsammans med 4 utvalda teknikföretag hade de genomför ett hundratal tester med olika scenarion.

Åhörarna satt i deras kontrollrum och ingen fick fotografera något av säkerhetsskäl. De visade på ett flertal olika tekniker som var och en ger en bra bild av eventuella intrång och påverkansaktioner. Genom att kombinera olika tekniska system så ger det en otrolig detaljrik bild av vad som sker i realtid. Speciellt imponerad blev jag av den fiberövervakning som nu finns till hands som är väldigt lämplig för att övervaka kritisk infrastruktur. Om Nord Stream hade varit utrustad med det så hade de kunna visa på metern när var sabotaget skede!

All tekniska övervakning som följer med offshoreparker, kommer att kunna samnyttjas av Försvarsmakten. Det blir därmed ett jättetydligt win-win mellan vindkraft och FM. Noterbart var det stora intresset för dessa två visningar. Dagarna efter gjordes samma dragning i Helsingfors, där lyssnade deltagare och försvarsmakter från 8 olika länder!

Parallellt med OX2 jobbar Elevated Launch med liknande tekniker. Det lovar gott för att kunna hitta samexistens mellan FM och vindkraft framöver.

Lars Thomsson
lars.thomsson@gotland.se
Mobil: 0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

FRAMAT under uppstart

Framtida energisystem utifrån samhällets behov—FRAMAT är ett projekt som Länsstyrelsen initierat. Projektet har sitt uppstartsmöte 30 oktober, Lars, Helena och Malena medverkar från regionen.

Syftet med projektet är att stärka energiplaneringen för att möjliggöra klimatarbete, grön omställning och robust energiförsörjning utifrån samhällets framtida behov av el. Projektet ska analysera hur det framtida energisystemet behöver dimensioneras, utifrån två olika perspektiv. För att kunna möta det identifierade behovet ska projektet jobba iterativt för att i närtid åstadkomma möjligheter för samexistens mellan elproduktion (vindkraft) och Försvarsmakten, samt kulturmiljö, landskapsbild- och kumulativ påverkan.

Projektet genomförs i samverkan mellan Länsstyrelsen, Försvarsmakten, Energimyndigheten, Region Gotland, Gotlands Elnät AB och Uppsala Universitet Campus Gotland m.fl.

Workshop 8 november

Kom ihåg workshopen med JTP Groundwork som sker den 8 november i Visby. Inbjudan kommer nästa vecka.

Hej intressenter!

Ursäkta väldigt sent nyhetsbrev som är tänkt att komma direkt efter månadsskiftena. Jag tror att alla förstår varför. Regeringsbeslutet den 4 november förändrade spelplanen i grunden, i alla fall under en tid framöver. Alla vi berörda aktörer har haft fullt upp att krishantera, att försöka förstå och att samla oss på nya sätt för att få en förändring tillstånd. ”Krisen är uppfinningarnas moder” heter det - nu kavlar vi upp ärmarna och visar just det!

Regeringsbeslutet 4 november

Regeringsbeslutet den 4 november kom helt oväntat både vad gäller tidpunkt och form. Den 13 december presenterar ***Utredningen om havsbaserad vindkraft*** sitt slutresultat. Den kommer, vad vi fått underhandsinformation om, att presentera ett förslag hur tillståndsprocessen ska gå från dagens ”öppna dörr-system” till ett anvisningssystem likt övriga länder i Europa. Det bör med stor sannolikhet ge en förbättring för alla parter vad gäller förutsägbarhet och genomförbarhet. Utredningen kommer också att ge förslag på hur projekt som redan pågår ska tas in i det nya systemet. Därav kom regeringens stoppbeslut just nu, mycket överraskande.

Tillvägagångssättet att samla 13 parker i ett beslut är också svår att förstå för en lekman, särskilt som motiveringen är att ”*Sverige behöver kunna övervaka Kaliningrad*”. Kartan visar att tre av parkerna ligger mellan fastlandet och Gotland och de har ingen fri sikt mot Kaliningrad eftersom Gotland skymmer. Samma sak är det med de tre parkerna söder om Skånes kust, påverkar de den svenska sensor-kedjan?

Motreaktionerna på regeringens beslut har varit omfattande. Den politiska oppositionen, f d försvarsministern och f d GD för Svenska Kraftnät Mikael Odenberg, FOI, SAAB, Energiföretagen, Svenskt Näringsliv, Svensk Vindenergi, Wind Europe m.fl. har alla utryckt sin förvåning och vissa fall sin bestörtning över beslutet.

De flesta har pekat på att det finns tekniska och kompensatoriska lösningar som löser samexistensen mellan vindkraft och försvarsintressen, vilket många andra Nato-länder redan anses ha visat.

För att diskutera möjliga vägar framåt har vi bjudit in berörda exploatörer till ett ***Krismöte Vindkraft i Östersjön***. Det blir ett digitalt möte den 19 november mellan 10.00—11.30. Syftet är att lyssna av hur alla exploatörer tänker nu angående framtiden. Samt att diskutera vad vi kan göra gemensamt för att få till en annan inriktning för vindkraftspolitiken i Östersjön. Om ni vill vara med och inte fått inbjudan, hör av er omgående.

ELEVATED LAUNCH

Elevated Launch

Företaget har beviljats ett *Samverkansprojekt för civil-militära synergier.* Beslutet är fattat av Försvarsmakten, Totalförsvarets Forskningsinstitut och Vinnova.

Av 60 inkomna ansökningar så blev detta utvalt som en av 16 projekt. Grunden för att de blev utvalda är FOI bedömning av ”potential för militär nytta”.

Projektet går ut på att visa upp de produkter som företaget erbjud för att gynna samexistensen mellan civila och militära ändamål.

Det sker genom att visa produkterna i skarpt läge på en testsite på södra Gotland, i samverkan med lokala aktörer. Därefter kommer alla inblandade aktörer att kunna dra slutsatser av hur dessa tekniska lösningar kan implementeras i större skala.

Syftet är att Försvarsmakten ska kunna vara trygga med att de tekniska produkter som företaget erbjuder fungerar i verkligheten. Allt för att hitta praktiska lösningar på den samexistens som måste till i Östersjön mellan vindkraft och Försvarsmakten. Totalförsvaret är i stort behov av att dessa lösningar kommer på plats.

Vi gratulerar Eleveted Launch till projektet!

Region Gotland

Effekterna av regeringsbeslutet 4 november

Effekterna är väldigt många och svåröverblickbara i detta läge. De tydligaste effekterna, om beslutet står sig långsiktigt, blir:

1. Permanent högre elpris i södra Sverige under minst 15 år framåt.
2. Klimatomställningen och industrins omställning försvåras och försenas.
3. Gotland går miste om en utveckling som kunnat ge många nya jobb och stora investeringar.
4. Färjetrafikens omställning försvåras radikalt utan lokal produktion av vätgas.

Lyckad workshop 8 november med JTP Groundwork

Ett 40-tal deltagare genomförde en workshop i Visby den 8 november, där några också deltog via länk. JTP Groundwork Team, genom proffsiga konsulter från COWI i Danmark, på uppdrag av Europeiska Kommissionen, presenterade sitt utkast till socio-ekonomisk analys. Fokus ligger på att beskriva sysselsättningseffekterna av stenindustrins omställning, elnätets utbyggnad och vindkraftens etableringar med följdeffekter.

Rapporten på ca 50 sidor kommer visa att det kan skapas 500-600 ny jobb under en byggfas på ca 6 år. Under driftsfasen skapas det 800-1500 nya jobb. Siffrorna är indikativa och skall ses som storleksordningar, eftersom de flesta projekten har stora osäkerheter omkring sig i detta skede.

Den färdiga rapporten blir klar runt årsskiftet, efter att alla kloka synpunkter från workshopen arbetats in. Denna EU-stämplade rapport blir ett starkt dokument som påvisar vad omställningen kan leda till för Gotland och Sverige.

Projektgruppen

Projektgruppen har haft två möten så här långt. De senaste hölls bara några timmar efter regeringsbeslutet om att avslå 5 parker runt Gotland. Därför blev det mötet ganska kaotiskt.

Projektgruppen består av Andreas Wickman GVP, Johan Åhström fri konsult, Helena Andersson ekostrateg, Dan Sandros SR Energy, Joanna Marchlewska Moberg Eolus, Lise Toll/Elina Cuéllar OX2, Albin Carlén Heidelberg Materials, Annina Hästo RWE och Kalle Blomberg GEAB Elnät. Tf enhetschef Malena Bendelin är med initialt.

Vi har vaskat ut 4 fokusområden för Energiön att jobba med huvudsakligen.

1. Fokusera på elsystemet, utveckla ett koncept för ö-drift.
2. Samtala med försvarsmakten i samlad trupp.
3. Energiomställningen skapar förutsättningar för nya arbetstillfällen.
4. Skapa acceptans och engagemang för omställningen hos gotlänningarna.

En arbetsgrupp för elnätets utbyggnadsprocesser är under uppstart. Samtidigt försöker vi att reda i vilka andra processer som pågår kring elnätet just nu. En komplikation är att mycket av dessa uppgifter är hemligstämplade.

Lars Thomsson
lars.thomsson@gotland.se
Mobil: 0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

FRAMAT startmöte

Framtida energisystem utifrån samhällets behov—FRAMAT är ett projekt som Länsstyrelsen initierat, det finansieras av Energimyndigheten. Projektet hade ett startmöte 30 oktober, Lars, Helena och Jenny Sandberg projektledare för Översiktsplanen deltog från regionen.

Syftet med projektet är att stärka energiplaneringen för att möjliggöra klimatarbete, grön omställning och robust energiförsörjning utifrån samhällets framtida behov av el.

Projektet ska analysera hur det framtida energisystemet behöver dimensioneras utifrån vilka behov av el som vi kan se på Gotland, inklusive totalförsvarets behov av el. Sedan ska FRAMAT analysera hur det elbehovet kan tillfredsställs med lokal produktion, vid avbrott på externa kablar.

Och sist ska vi försöka att hitta samverkansmodeller med Försvarsmakten för att hitta lösningar för samexistens mellan elproduktion (vindkraft) och Försvarsmakten, samt kulturmiljö, landskapsbild- och kumulativ påverkan.

Projektet genomförs i samverkan mellan Länsstyrelsen, Försvarsmakten, Energimyndigheten, Region Gotland, Gotlands Elnät AB och Uppsala Universitet Campus Gotland m.fl.

Hej intressenter!

”En bra kris skall man inte förspilla” lyder ett gammalt ordspråk. Just där befinner vindkraftsbranschen nu efter regeringsbeslutet den 4 november. Alla aktörer omprövar sina projekt och affärsupplägg. Alla försöker hitta sin väg framåt, jobba med det som går att jobba med. Ungefär här befinner sig Energiön Gotland också. En kris behöver inte bara vara av ondo, även om den är väldigt tung att genomlida. Nu gäller det att fokusera på möjligheterna och tänka nytt. Vi vill önska er alla en riktigt God Jul och Gott Nytt År!

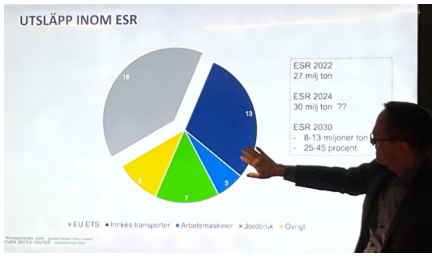

KÄRNKRAFTSDEBATTEN

Wallenbergs krav: ”Politiken måste ta sig samman”

Omni 30 november

Svensk energipolitik i gungning

Det har kommit många reaktioner emot regeringens beslut att stänga Östersjön för vindkraft till havs. Det kommer kritik från teknikföretagen, ledarskribenter, Timbro, Saab, FOI, Försvarshögskolan och oppositionen. Den tyngsta kritiken kommer nog ändå från topparna i Svensk Näringsliv, vd:n Jan-Olof Jacke och ordf. Jacob Wallenberg. De lyfter att ”politiken måste ta sig samman” för att inte energipolitiken skall gå i baklås.

Den kanske allvarligaste effekten för Sverige, som länge setts som ett stabilt investeringsland med höga klimatambitioner och en brett förankrad energipolitik, är att trovärdigheten bland de internationella investerarna går förlorad. Sedan 2019 har den politiska risken för långsiktiga energiinvesteringar gått från 0% risk till dagens 100%, eftersom det inte finns någon bred politisk överenskommelse. Den höga politiska risken riskerar kraftigt bromsa energiinvesteringarna som ofta har 8-10 mandatperioder i avskrivningstid.

Utredningen om kärnkraftens finansieringslösning har nu varit på remiss. Många remissinstanser pekar på att upplägget medför att andra elkraftsinvesteringar, som till exempel vindkraft, bromsas tills eventuell ny kärnkraft är på plats. Det kan bli en ytterligare försvårande faktor för energipolitiken.

Dessutom riskerar Sverige nu att komma in i ett tydligt Moment 22. Tillfälligt låga elpriser i kombination med kraftiga kostnadshöjningar bromsar utbyggnaden av all ny elkraft. Samtidigt försenas de stora omställningsprojekten av kommande elbrist.

Men alla kriser leder också till något bra. Olönsamma projektidéer skjuts på framtiden. Alla skalar bort överkostnader och söker upplägg som klarar ett lågt elpris. För i slutändan är det alltid konkurrenskraften i projektet som är avgör. Nu ökar fokus på att bygga vindkraft på land igen. Kanske kan kustnära vindkraft få en egen nisch? Branschen fokuserar på möjligheterna.

Energiön Gotland tror på framtiden, vi ser att bilden just nu bara kan svänga till det bättre. Allt talar för att Sverige, EU och klimatet behöver Östersjön för sin energiförsörjning. Från botten kan det bara gå uppåt!

Klimatpolitiska rådet om regeringens klimatpolitik

Sedan tidigt i höstas deltar jag i Samuelsens energinätverk. Där träffas ett tjugotal deltagare i Stockholm under ledning av Ibrahim Baylan. Mötena avhandlar diverse aktuella ämnen, ett tema per möte och är väldigt givande.

På senaste mötet kom Ola Alterå, kanslichef på Klimatpolitiska rådet, och berättade om hur arbetet med att nå våra klimatmål utvecklas.

Han inledde med den stora bilden som vi så lätt missar i debatten. Erfarenheterna fram tills nu är att klimatomställningen i Sverige har gått snabbare, varit lättare och blivit billigare än vad vi förväntat oss. Det var en skön motbild till den pessimism som lätt sprids när vi ser klimatutveckling i världen.

Givetvis kritiserade han också regeringen: Rådets uppdrag är ju att utvärdera om regeringens politik leder till klimatmålen.

Han konstaterade krasst att ”den förda politiken leder till mera utsläpp och mindre elbilsförsäljning — när det borde vara tvärt om”

Som en uppföljning på Krismötet Vindkraft i Östersjön den 19/11 är nu två möten planlagda. Krismöte#2 sker den 18 dec 10.00-11.30. Och Krismöte#3 sker den 28 jan 10.00-11.30. Tidpunkterna är satta till när två viktiga statliga utredningar presenteras. Om ni vill vara med och inte fått inbjudan, hör av er omgående.

Anders Flanking och
Charlotte Petri Gornitzka

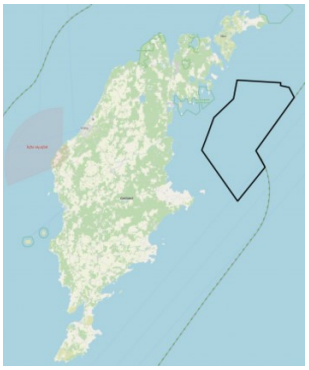
GAIST - Gotland Accelererar I Samverkan för grön Tillväxt

Nya landshövdingen Charlotte Petri Gornitzka har nu tagit över stafettpinnen som ordförande för GAIST. Hon är både kunnig och engagerad kring klimat– och energifrågorna. Hennes erfarenheter från MSB gör att hon även har stor insikt i beredskapsperspektivet.

Vi har fått in ett antal förbättringsförslag på inriktningen av arbetet i GAIST, men huvudintrycket är att vi hamnat rätt i upplägget. En bärande del av inriktningen, förutom mål-syfte-arbetsformer, blir den tidslinje som vi skapar tillsammans bland alla aktörer i GAIST. Genom en gemensam tidslinje som beskriver när olika saker måste beslutas och investeringar genomföras, så skapas det en skarp färdplan som rättesnöre för arbetet.

Nästa möte med GAIST blir **den 10 februari.** Temat denna gång blir nätutbyggnad, eftersom det är så centralt för alla omställningsprojekt. Mötet därefter används preliminärt till en fördjupning av Heidelberg Materials och Nordkalks utvecklingsprojekt.

Slite havsvindpark — LandInfra

LandInfra har haft möte med Länsstyrelsen och Region Gotland om sitt projekt som de kallar Slite. Projektet ligger i samrådsfas.

De jobbar i samma område som OX2 gör med Ran, men har ett lite annorlunda tänk.

De har fokus på kustvindparker, snarare än havsvindparker. De nyligen presenterade förslagen från regeringen om utökade incitament, som också berör territorialhavet ser de som en fördel för kustnära etablering.

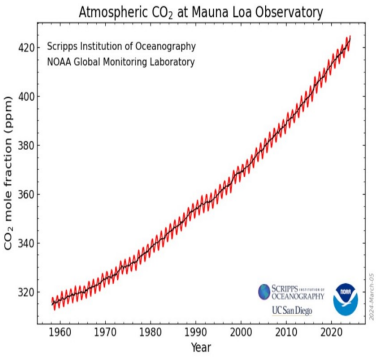
De kommer att ha en tät dialog med Försvarsmakten i ett tidigt skede av sin process för att utröna hur de skall kunna anpassa sin park till FM synpunkter.

LandInfra beskriver sig som ett ungt företag, men med gammal erfarenhet. De är cirka 15 anställda idag med säten i Malmö och Göteborg. Många av de anställda och ägarna har mycket erfarenhet från projektutveckling i energibranschen.

LandInfra Energy fokuserar på projektutveckling inom fem huvudsakliga affärsområden; storskalig solenergi, landbaserad vindkraft, havsbaserad vindkraft, energilagring samt vätgas och elektrobränslen. LandInfra Energy är teknikoberoende och fokuserar på att utveckla och etablera de mest konkurrenskraftiga projekten baserat på marknads- och platsspecifikationer.

Lars Thomsson
lars.thomsson@gotland.se
Mobil: 0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Reflektion — Krisinsikt saknas!

Världen håller på att med oförminskad fart springa rätt in i bergväggen. Eller mera korrekt uttryckt klimatväggen, se grafen ovan. Det sker samtidigt som kunskapsnivån aldrig har varit högre om vad som är på väg att hända med jordens klimat.

För en gång skulle är forskarvärlden nära hundraprocentigt överens om att det är människan som framkallat klimatkrisen och att de fossila bränslena är huvudboven.

Trots detta misstror fler och fler i Sverige att klimatkrisen är på riktigt. Senaste SOM undersökningen visar att 20% inte tror på klimatförändringarna!

Slutsatsen är enkel — det saknas krisinsikt. Nu är det hög tid att släppa ”Business as usuell”-tänket. Ännu är det inte för sent att vända skutan, men handlingsfönstret krymper snabbt.

Hej intressenter!

Hoppas helgerna har gett bra vila och uppladdning inför ett nytt hektiskt energiår. Verkligheten rullar på, nya saker händer, inriktningar ändras, allt handlar om en ständig anpassning till vart världen är på väg.

Vad vet vi om 2025 redan nu? Faktiskt ganska mycket! Trump och hans nycker kommer dominera världen, klimatkrisen kommer att eskalera, det fasansfulla kriget i Ukraina kommer rulla på. Men också att EU kommer att kämpa för sin konkurrenskraft och att den svenska energipolitiken kommer var fortsatt splittrad. Nedan beskriver vi det energipolitiska vägval som Sverige står inför.

Det svenska energipolitiska dragkampen!

Att dagens svenska energipolitik är splittrad och saknar en gemensam bred politisk utstakad väg framåt, det är lätt att konstatera. Men vilka är egentligen alternativen? Vilka utmaningar finns? Och vad är partierna i praktiken överens om?

Överens är politiken om att behålla vattenkraften, och gärna effektivisera den ytterligare. Underförstått är också alla partier inne på att godkänna en livstidförlängning av de befintliga 6 reaktorerna, därmed förlängs produktionen från ca 2045 till 2065. Alla inser också att behovet av el kommer att fördubblas, men när detta sker beror på många faktorer, främst industrins omställningstakt. Noterbart är att alla historiska prognoser om ökat elbehov har slagit fel, utfallet har alltid blivit lägre. Synen på export av grön el splittrar partierna, några är för medan andra vill återskapa en nationell elmarknad.

Tidöpartiernas linje är att återskapa 1970 talets energisystem som bygger på kärnkraft som baskraft och vattenkraft som reglerkraft. De satsar nu extremt tungt på ny kärnkraft. Deras mål är att skriva ett bindande avtal med en exploatör innan valet 2026. Troligtvis enligt i huvudsak det upplägg som kärnkraftsutredningen föreslog. Utmaningarna med kärnkraftsspåret är flera: det tar lång tid att få till ny kärnkraft på plats, det blir knappast någon ny produktion innan 2040. Planerade fyra nya reaktorer klarar bara en del av totalbehovet, mera måste till. En massiv kärnkraftssubvention riskerar hindra investeringar i andra energislag, vilket leder till elbrist och avstannande klimatomställning. Allvarligaste utmaningen är att kärnkraftselen kostar minst 80 öre per KWh, vilket är dubbla dagens elpris, något som är utmanande eftersom det är tänkt att fungera som baskraft.

Oppositionens linje är att satsa på ett mera modernt system, där man kombinerar ett flertal förnybara energikällor, mer kablar, lagring, vätgas, gasturbiner och en flexibel efterfrågan för att få till ett stabilt elsystem. Utmaningarna med förnybarhetsspåret är också flera: det blir kraftiga svängningar i elpriset beroende på väderförhållanden och det kan upplevas störande. Utbyggnadsplaner för vindkraft på skapar ofta ett lokalt motstånd, trots att den billigaste nya elen kommer från vindkraft på land. Vindkraft till havs kräver initialt samhällets stöd i någon form. Vätgasens utveckling hindras av att det är svårt att hitta lämpliga affärsmodeller och går därför saktare framåt än väntat i EU. Samtidigt kräver vätgasmarknaden en ny infrastruktur som för att få finansiering behöver byggas med riskdelning från det offentliga.

Det blir spännande att följa denna dragkamp under 2025 och framåt, vart utveckling tar vägen är svårtippat.

Som en uppföljning på Krismötet Vindkraft i Östersjön nr 1 och 2 sker Krismöte#3 den 28 jan 10.00-11.30. Tidpunkten är satta efter att utredningen om energiområden i havsplanen presenterats. Om ni vill vara

Utredningen om havsbaserad vindkraft

presenterades den 13 december 2024. Utredningen är på 622 sidor och huvuddragen är följande:

Utredaren landar i att föreslå en långsiktig övergång till ett anvisningssystem. Skälet är att det finns ett flertal stora problem med dagens tillståndsprocess. Därmed lämnar Sverige, som sista land, ”öppen-dörr” modellen vilket är bra.

Vidare visar utredningen på att inget av de genomförda vindkraftsprojekten till havs har genomförts på marknadsmässiga grunder, eftersom lönsamheten varit för låg. Det är ett viktigt konstaterande.

Pågående projektansökningar skall rulla på som tidigare, vilket leder till att vi får dubbla ansökningssystem under lång tid framöver. Pågående projekt ges ingen fördel eller förtur till anvisade områden. Utredningen slutsats är att det kommande auktionssystemet inte kommer skapa någon ny vindpark före år 2035.

Men utredningen pekar också på vägar att nyttja befintliga projekt, för att kunna snabba på vindkraften till havs. I slutänden landar allt hos politiken i allmänhet och hos regeringen i synnerhet om viljan finns att satsa på denna utveckling eller inte.

Region Gotland

JTP Groundwork slutrapport

En preliminär slutrapport har nu landat hos Region Gotland, endast korrekturjusteringar kvarstår. Rapporten är en socio-ekonomisk analys inför den gröna omställningen på Gotland. Huvudfokus ligger på stenindustrins omställning, kommande ny energiproduktion och utbyggnad av elnätet. Studien är beställd och utförd av Europa kommissionen, Fonden för rättvis omställning.

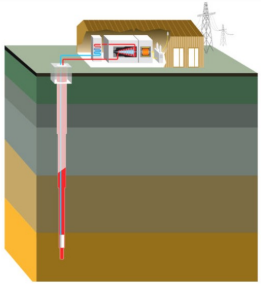
Analysen bygger på att Gotland under de kommande åren kommer att ta betydande kliv mot att utveckla en hållbar cement- och mineralindustri. Denna sektor kännetecknas traditionellt av stora koldioxidutsläpp, så omställningen för att minska klimatutsläppen hos Heidelberg Materials i Slite och Nordkalk i Storugns är kärnan i denna utredning. Båda företagen planerar betydande investeringar i sina produktionsanläggningar och utveckling av gröna bränslen, i syfte att omvandla tillverkningsprocesserna för kalk och cement till en hållbar verksamhet. Kopplat till detta behövs utbyggs kapacitet i elnätet. Efter omställningen inom befintlig industri kommer omfattande satsningar att göras på förnybar energiförsörjning och uppgradering av den moderna energiinfrastrukturen på och runt Gotland.

Just nu är framtiden oviss för energiproduktionen från de föreslagna havsbaserade vindkraftsparkerna efter regeringens beslut den 4 november 2024. Trots denna osäkerhet är det värt att notera potentialen för att skapa arbetstillfällen på Gotland: Uppskattningarna visar **2 500 till 3 000 nya årsarbeten** fram till cirka 2032 i **anläggningsfas,** främst inom industrin. Därefter mellan **1 000 och 1 500 nya fasta tjänster i driftsfas**, främst i offshore. Rapporten ger också fem strategiska råd att arbeta vidare med.

Region Gotland kommer att bjuda in till ett digitalt slutmöte, preliminärt i februari, där rapporten presenteras. En särskild inbjuder kommer till det mötet.

JORDKRAFT

Jordkraft Energy AB är ett Stockholms- och Gotlandsbaserat företag som utvecklar och implementerar geotermiska kraftverk, där värme från jordens inre används för att producera elektricitet. Jordkraft har gått med i Energiön Gotland.

Genom att utnyttja djupborrningsteknik från oljeindustrin och kombinera detta med avancerad temperatur- och tryckövervakning, skapar Jordkraft småskaliga, men mycket effektiva, kraftverk på 5 MW.

Geotermisk energi erbjuder en konstant tillgång till energi eftersom den utnyttjar jordens naturliga värme. Detta gör energikällan mycket stabil och pålitlig, med en tillgänglighet på över 95 procent. Genom att borra djupa hål, upp till 7 kilometer ner i jordskorpan, skapar de en så kallad ”ångbrunn”. Där omvandlas vatten till ånga, som sedan pressas upp och driver en turbin som genererar elektricitet. Denna process är helt utsläppsfri och bygger på ett självreglerande system som kan producera energi dygnet runt, året runt.

Energiön Gotland ser med spänning på Jordkrafts utveckling. Om teorierna och beräkningarna stämmer, så kan denna energikälla bli en ”förnyelsebar baskraft”. Detta skulle kunna vara ett viktigt komplement till de andra förnyelsebara energikällorna. Jordkrafts första pilotanläggning placeras på Gotland och de hoppas den skall vara igång under 2026.

Lars Thomsson
lars.thomsson@gotland.se
Mobil: 0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

AG Elnät

Under Energiön Gotland har vi bildat en arbetsgrupp för elnätets utbyggnad på Gotland. Det efter att GEAB lyfte behovet av snabbare och tydligare processer från myndighetshåll på ett projektgruppsmöte.

Syftet är att effektivisera framförallt myndighetsprocessen kring genomförandet av Kapacitet Gotland, GEABs nätutvecklingsplan. Gruppens arbete kommer att rapporteras av på GAIST.

Arbetsgruppen består initialt av Region Gotland, Länsstyrelsen och GEAB Elnät. Framöver kommer Lantmäteriet och Försvarsmakten involveras i lämpliga delar.

Ett första möte hölls 12 december och blev väldigt uppskattat. GEAB lyfte exemplet med anslutning till kommande Stenkumla-stationen. Länsstyrelsen hade sagt nej till två alternativ och regionen ett tredje. Kvar blev det absolut sämsta alternativet, ur många aspekter. Nästa möte sker den 29 januari.

Hej intressenter!

Energiåret 2025 rullar på i ett högt tempo. Diskussionen går i höga vågor och utredningarna duggar tätt i Sverige. Numera vaknar vi dessutom varje morgon och läser om Trumps nycker och utspel. Hur snabba förflyttningar i USA:s positioneringar och hot om handelskrig, påverkar världsekonomin och energiomställningen i stort vet vi inte än och här går olika bedömares åsikter isär. Detta påverkar såklart världsekonomin och energiomställningen, exakt hur vet vi dock inte ännu.

Energiöns vindkraftsintressenter rullar på med sina projekt, om än i ett lägre tempo jämför med före 4/11 2024.

Fokus på samarbete med Försvarsmakten

Efter regeringens radikala beslut att stänga Östersjön för vindkraft tills de tekniska lösningarna finns på plats, så lägger Energiön nu mycket kraft på att jobba med samverkan med Försvarsmakten.

OX2 hade en visning av sitt säkerhetskoncept i Stockholm den 21 januari. Det var ett välbesökt och väldigt lyckat event. Många av de viktigaste aktörerna var på plats, däribland Försvarsmaktens olika delar. Under dagen visades det hur olika tekniska systemen, med befintlig teknik, kan bidra till övervakning av vindkraftsparker och kritisk infrastruktur. Framförallt samspelet mellan olika system gör att ALLT kommer att upptäckas, visningen imponerade verkligen!

Genomgången av de juridiska aspekterna för samverkan mellan civila och militära anläggningar visar att de inte är i mål. Det är ett område som behöver regleras framöver. Överlag var inte bilden alls så negativ som man kan tro kring samexistens mellan FM och vindkraften. Spännande var att lyssna till paneldebatten där både Försvarshögskolan, Nato och WindEurope alla argumenterade för nödvändigheten att samarbeta mellan dessa intressen.

Länsstyrelsens projekt **FRAMAT** rullar på, där FM, EM, GEAB och Region Gotland ingår. Grundkonceptet med de fyra arbetspacketen är att först påvisa behovet av el på Gotland, där försvarets eget behov av el är en viktig del. Därefter göra en analys om det blir någon skillnad om elförsörjningen kommer från fastlandet eller produceras lokalt på Gotland. Tredje steget är att därefter hitta samverkanslösningar med FM, efter påvisat att elförsörjningen måste ske lokalt av säkerhetsskäl. Projektet är uppstartat och tar sig sakta framåt.

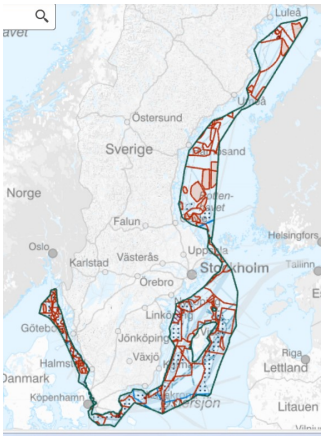
FÖNVIND drivs av Elevated Launch, det är ett samverkansprojekt med FM, Kongsberg, Energiön mfl. I grunden är detta ett demonstrationsprojekt av befintlig teknik som skall stärka samspelet mellan Försvarsmaktens intressen och vindkraftens intressen. Under Almedalsveckan skall en demonstration ske på Näsudden. Preliminär planeras också ett riksdagsseminarium den 24 september där dessa tekniker visas upp. Projektet springer på snabbt.

Planering av Almedalen

Planeringen pågår nu för vad Energiön skall göra på Almedalen 2025. Just nu är planen att försöka få till ett seminarium kring huvudfrågan, samarbete mellan FM och Vindkraft. Kom gärna med inspel på möjliga seminarier vi skall anordna.

Klart är att 2024 års succémingel återkommer även 2025! Mera info kommer längre fram.

Förslag till ändrade havsplaner 2025

I slutet av januari 2025 lämnade Havs och Vattenmyndigheten sitt förslag till reviderade havsplaner till regeringen.

Förslaget omfattar ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. En havsplan ger vägledning om de områden som omfattas av havsplanen.

Havsplanerna kan jämföras med Översiktsplanerna på land, så de är i praktiken tungt styrande.

HaV:s ställningstagande är att de, efter regeringens beslut den 4 november 2024, inte kan vägleda om fler energiområden i Östersjön än de existerande eller redan tillståndsgivna vindkraftsparkerna i Östersjön.

I konsekvensbeskrivningen påpekas att ”Det innebär samtidigt att en omfattande potential till energiutvinning inte tas till vara.”

Detta var både väntat och en besvikelse för Energiöns intressenter, vi får nu hoppas på nästa uppdatering istället.

JTP Groundwork slutmöte

En preliminär slutrapport har nu landat hos Region Gotland, endast korrekturjusteringar kvarstår. Rapporten är en socio-ekonomisk analys inför den gröna omställningen på Gotland. Huvudfokus ligger på stenindustrins omställning, kommande ny energiproduktion och utbyggnad av elnätet. Studien är beställd och utförd av Europa kommissionen, Fonden för rättvis omställning.

Just nu är framtiden oviss för energiproduktionen från de föreslagna havsbaserade vindkraftsparkerna efter regeringens beslut den 4 november 2024. Trots denna osäkerhet är det värt att notera potentialen för att skapa arbetstillfällen på Gotland: Uppskattningarna visar **2 500 till 3 000 nya årsarbeten** fram till cirka 2032 i **anläggningsfas,** främst inom industrin. Därefter mellan **1 000 och 1 500 nya fasta tjänster i driftsfas**, främst i offshore. Rapporten ger också fem strategiska råd att arbeta vidare med.

Rapporten kommer troligen utgöra basen för Energiön Gotlands Färdplan, för att påvisa vilken utveckling som är möjlig att åstadkomma genom framtidsinriktade beslut.

Region Gotland kommer att bjuda in till ett digitalt slutmöte den 7 mars kl. 10-11, där kommer utredarna presentera rapporten. Inbjudan kommer gå ut via mejl till intressenterna inom några dagar. Hör av er om vi missat någon.

Dessutom kommer det hållas ett **Technical Regional Forum mellan 11-13 Mars 2025 i Visby**. Detta forum kommer att samla de regionala aktörer inom Fonden för Rättvis Omställning från Sverige, Finland och övriga Östersjöregionen. Fokus kommer att ligga på kunskapsutbyte och speciellt diskussioner om kommande arbetskrafts- och kompetensutvecklingsbehov för den gröna omställningen.

Resilient Energisystem Gotland

Uppsala Universitet genom Stefan Ivanell har dragit igång en förstudie för att belysa hur Gotland kan utveckla en ö-driftförmåga framöver. Förstudien är under uppstartsskede. Medverkar gör förutom Uppsala Universitet, GEAB Elnät, Totalförsvarets forskningsinstitut FOI och Energiön Gotland. Förstudien är finansierad av Swedish Wind Center som består av 8 akademiska institut och 10 utvecklingsaktörer.

Konceptet är under utveckling, men grundtanken är att analysera vad som behövs för att Gotland skall kunna klara sig utan elkablar från fastlandet, något som känns mera aktuellt än någonsin.

Som steg ett skall vi beskriva en verklighetsbild av balansen mellan producerad och konsumerad el på Gotland på timnivå. Därefter göra en modellering av olika faktorer som visar på behovet av lokal elproduktion, dimensionering av reservkraft och system för ö-drift. Och till sist landa i en vision /strategi för att Gotland skall kunna ta sig till önskat läge med ö-driftförmåga. Projektet är en förstudie som förhoppningsvis kan rendera i en djupare forskningsstudie framöver kring detta ämne.

Energiön ser denna förstudie som en viktig pusselbit för att få ihop ett resilient energisystem på Gotland, med en tydlig plan hur öns el- och energiförsörjning skall tryggas framöver. Denna förstudie kommer också kunna ligga till grund för FRAMAT: s arbete bland annat. En annan pusselbit är ansvarsfrågan för reservkraften framöver, som också kommer att gynnas av denna förstudie.

Lars Thomsson
Samordnare Energiön Gotland
lars.thomsson@gotland.se
0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör
stefan.persson@gotland.se

AG Elnät

Under Energiön Gotland har vi bildat en arbetsgrupp för elnätets utbyggnad på Gotland.

Syftet är att effektivisera framförallt myndighetsprocessen kring genomförandet av Kapacitet Gotland, GEABs nätutvecklingsplan. Arbetsgruppen består initialt av Region Gotland, Länsstyrelsen och GEAB Elnät. Framöver kommer Lantmäteriet och Försvarsmakten involveras i lämpliga delar.

Ett andra möte har hållits den 29 januari. Där följde vi upp de frågor som kom på första mötet, vilket nu är hanterade.

Mötet fokuserade på vilka samråd som är nödvändiga och vilka som går att hoppa över. Ett exempel kom upp där ansvarig myndighet riskerar bromsa nätombyggnaden under en stor del av året pga örn. Den fråga söker vi få en praktisk lösning på.

Nästa möte sker den 5/3, då skall vi fokusera på bästa möjliga process för nya ledningsgator.

Hej intressenter!

Tror att vi alla är tagna av den förfärliga utveckling som skett i världen de senaste månaderna. Vänner blir fiender och gamla fiender har blivit allierade, på bara några veckor. Hela världsordningen som utarbetades efter andra världskriget verkar omkullkastad. Det är synnerligen dramatiska tider, på alla plan. Fler och fler varnar för att Trumps agerande kring handelstullar kan leda till en ny global finanskris. Uppenbar är också den överhängande risken för att det kraftigt försämrade säkerhetsläget, som tvingar fram en rekordsnabb upprustning i Europa, försenar hela klimatomställningen. Nu gäller det att se positiva möjligheter! Även ur denna kris kan det komma något bra, med ett starkare, mer självständigt och klimatsmart Europa. Den utvecklingen kan accelerera när militär säkerhet och energisäkerhet går hand i hand. Orka se möjligheterna!

Fönvind samarbetar med Försvarsmakten

Fönvind hade förra veckan ett arbetsmöte med högkvarteret på Försvarsmakten, där Energiön medverkade. Överlag var det ett överraskande positivt möte. Öppenheten från Försvarsmakten (FM) var stor utifrån att det med en annan politisk inriktning kan komma uppdrag från politiken om att lösa samexistensen.

Försvarshögkvarteret ser att det på Gotland finns goda förutsättningar för att leda utvecklingen inom samexistenslösningar: Området är fysiskt väl avgränsat. Det finns goda rutiner för att hantera säkerhetsklassad information. Nya samverkansformer byggs upp för att hantera frågorna. Försvarsmakten har ett eget stort behov av trygg elförsörjning här.
Försvarsmakten kommer under lång tid vara tungt engagerad på Gotland. Fönvind med sina tester på och runt Gotland är ett bra första steg att testa ny aktuell teknik som kan underlätta samexistensen i framtiden.

Energiön uppfattar att Försvarsmakten ser en flerstegs-raket. Viktigast nu är att både lösa de legala och tekniska frågorna för samexistens. Samtidigt bygger FM upp sin kunskap om vilka tekniska lösningar som finns och hur de ska kravställas under olika förhållanden. På medellång sikt kan därefter detta testas i skarpa projekt, på land och till havs. Eventuellt kan man genomföra testsiter längs den resan. **Det avgörande blir att den centrala planeringen för att lösa dessa frågor startar nu.** Ny reglering kring samverkan av civil och militär utrustning tar tid att få på plats. Liksom att flytta eller komplettera befintlig utrustning, eftersom det kräver nya miljötillstånd.

Fönvind, med finansiering från Vinnova, drivs av Elevated Launch AB. Det är ett samverkansprojekt med FM, Kongsberg, Energiön m fl. I grunden är detta ett demonstrationsprojekt av befintlig teknik som ska stärka samspelet mellan Försvarsmaktens och vindkraftens intressen. Under Almedalsveckan kommer två demonstrationer ske på Näsudden. Vill ni vara med på dem kontakta Markus Norström på *markus.norstrom@elevatedlaunch.se*

Planering av program i Almedalen

Planeringen av programmet för Almedalen är nu inne i ett intensivt skede. I skrivande stund förbereder Energiön tre seminarier och tillfrågar deltagare efterhand.

- Samexistensen mellan vindkraft och försvar, där vi visar upp de tre samarbetsprojekt som nu pågår, och där FM medverkar på scenen.

- Heidelberg Materials CCS investering, och vilka kringinvesteringar det kräver, inklusive energiförsörjning och bostäder.

- Östersjön som ett energihav ur ett EU perspektiv. Jobbar på medverkan från EU parlamentariker, Wind Europe, BEIC mfl.

Klart är att 2024 års succémingel återkommer även 2025! Mera info kommer.

Kollaps för svensk offshore-vind

Nu, drygt 4 månader efter de dramatiska regeringsbeslutet 4 november 2024, är det tydligt vad det lett till. Den svenska offshore-branschen har kollapsat. Väldigt många projektutvecklare har fått sparken, till exempel har ännu en medlem i Energiöns projektgrupp nu lämnat sitt uppdrag hos Eolus Vind, när de bromsar in sin Östersjö-satsning.

Effekten av 4/11 beslutet är en sänkt trovärdighet för den svenska energipolitikens långsiktighet. Eftersom nästan alla projektörer är internationella så prioriterar de nu investeringar i andra länder. Under tiden halkar Sverige efter i energiomställningen.

Några få projekt är dock igång aktivt. Men de allra flesta exploatörer har satt sina svenska projekt på paus, i avvaktan på en ny inriktning för svensk energipolitik.

JTP Technical Regional Forum

Den 11-13 mars hölls ett JTP Technical Regional Forum i Visby. Forumet samlade ca 50 deltagare från hela Östersjöregionen. Anledningarna till att detta forum placerades på Gotland var två. Dels att JTP just färdigställt en analys för omställningens socioekonomiska effekter på Gotland och dels för att Gotland är en av de mest framgångsrika omställningsregionerna i hela EU, bland de 70 regionerna som ingår i programmet.

Reflektionerna var många från denna intressanta konferens. Att lyssna till andras erfarenheter av omställning är givande. Att diskutera i grupp gör att både problembilden och självbilden klarnar.

Speciellt givande var att lyssna på ett föredrag från Lolland, den danska ö där Fehrmarn Belt tunneln ansluter. Det är idag världens största infrastrukturprojekt som kommer att pågå i tio år. I Rödbyhamn bor det normalt 1 500 personer. Nu tillkommer 6 000 byggnadsarbetare, som kommer vara där under lång tid. Strategier för att lyckas med arbetskraftsförsörjningen och att göra dessa till permanentboende var spännande att ta del av.

Besökarna var väldigt nöjda med värdskapet och konferensen. Speciellt lyckat blev studiebesöket hos Heidelberg Materials i Slite som kunde visa hur kommande CCS anläggning kommer att se ut. Noterbart är att Heidelbergs omställningsprojekt just nu ser ut att bli ledande i Sverige, eftersom de andra stora industriprojekten i norra Sverige drabbats av förseningar.

Carl Berglöfs färdplan

Energiön kunde lyssna till regeringens samordnare för ny kärnkraft, Carl Berglöf på Samuelsens Energinätverk.

Carl markerade att han är tjänsteman på en oberoende myndighet, 2026 ut. Hans uppdrag är att utarbeta en färdplan för ny kärnkraft till 2035 — 2045, politiken lägger han sig inte i.

Tidsplanen är följande: Just nu förbereder han regeringens proposition som kommer i slutet av mars, baserad på regeringens kärnkraftsprövningsutredning. Propositionen ska behandlas och beslutas i riksdagen i juni, med ett ikraftträdande efter sommaren. Under hösten kommer eventuella ansökningar att beredas. Därefter sker direkta förhandlingar mellan regeringen och ansökande företag om villkoren för investering och drift. Under december 2025 hoppas regeringen att minst en aktör ansöker om statsstöd, som kan lämnas till EU kommissionen för prövning, vilket regeringen likställer med ”ett första spadtag” enligt Carl.

Det kom många frågor; behövs denna massiva satsning på ny kärnkraft? Hur få till ett brett politiskt stöd för ny kärnkraft? Hur påverkas säkerhetsaspekterna vid oroligheter? Varför är inte den politikiska inriktningen att producera så billig fossilfri el som möjligt och låta marknaden bestämma elmixen? Hur påverkar denna massiva subvention på ett kraftslag övriga energiinvesteringar i Sverige? Hur klarar Sverige sin konkurrenskraft när ny kärnkraft är minst dubbelt så dyr som dagens elpris?

Dragningen och diskussionen var klargörande. Frågorna var väldigt många, medan svaren var ganska få och inte helt logiska. Helt klart är att de kommande åren blir mycket avgörande för det framtida svenska energisystemet, där svensk konkurrenskraft och klimatomställning ytterst står på spel.

Lars Thomsson
Samordnare Energiön Gotland
lars.thomsson@gotland.se
0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör
stefan.persson@gotland.se

Polen och Ösel

Patrick Dahl från Energicentrum var på Ösel och Lars Thomsson från Energiön i Gdansk under vecka 11. Syftet är att sprida bilden av det arbete som Baltic Energy Island Connect, BEIC, gör. Målet är att sätta Östersjön tydligt på kartan som ett energihav som Europa behöver för sin energiförsörjning framöver.

Genom att BEIC syns aktivt så bygger vi tyngd i samarbetet. Samtidigt får vi ta del av mycket inom trenderna i energibranschen i Europa just nu.

Erfarenheterna från Polen var givande. Polen bygger just nu sin första offshore vindpark i Östersjön. Samtidigt förbereder de nya auktioner för fler parker.

Polens försvar sitter i samma rum som vindkraftsexploatören och diskuterar öppet hur de ska lösa utmaningarna med samexistens. Alla frågor om teknik, juridik och finansiering är ännu inte helt lösta, men trots det rullar allt på i ett högt tempo.

Drivkraften i Polen är verkligen imponerande. De satsar tungt på investeringar i två hamnar, nya fabriker för vindkraftstorn, m. m. De ser möjligheterna med vindkraften till havs, när Sverige agerar i motsatt riktning.

Hej intressenter!

Två energiinsikter har växt fram för projektet Energiön mer och mer.

Sverige står inför ett långsiktigt vägval: Ny kärnkraft eller vindkraft till havs. Båda kan leverera de stora mängder el som behövs för omställningen, men båda behöver i någon form samhällets stöd för att byggas.

För dagens, och ännu mera morgondagens, elsystem är behoven av energilager avgörande. El kan lagras med flera tekniker; som batterier, vätgas, pumpkraft eller med hjälp av fjärrvärmenäten. Två tänkbara förslag att utreda vidare för Gotland beskrivs nedan.

Energimarknadsinspektionen har i sitt regleringsbrev för 2025 fått i uppdrag att jobba mot Västra Götaland, Skåne och Gotland specifikt. På samma sätt som de jobbade med Norrbotten och Västerbotten 2024. Det är väldigt goda nyheter, vi har haft ett första möte nu. EI kommer hålla en workshop i Visby den 12 juni och de kommer att ta plats i GAIST.

Fönvind jobbar vidare med Försvarsmakten

Fönvind jobbar intensivt vidare med att gynna samverkan mellan Försvarsmaktens intressen och vindkraftens möjligheter. I början av april hölls ett arbetsmöte i Stockholm med fokus på att lista de juridiska utmaningar som behöver lösas för att hitta samexistens. Ett 15-tal personer medverkade, däribland Jill Hermansson Wolf, Stig-Olof Kroné, FOI, och repr. för Örsted.

Diskussionen var väldigt intensiv och energin i rummet var hög. En del av tiden ägnades åt att Örsteds säkerhetschef Daniel Mortenssen gick igenom vad de skapar i Polen just nu, där de bygger en offshorepark i Östersjön. Dragningen var superintressant. Daniel visade konkret vilken teknik och vilka processer de använder för att lösa samexistensen.

Några huvudslutsatser från mötet vara att regelverken mellan länderna runt Östersjön behöver synkas, för vilken utrustning som kan monteras i parkerna, samt ansvars– och kostnadsfördelning. FM var extra intresserade av att få kunskap om hur de olika länderna som redan har monterat militär utrustning i civila parker gjort. De sex länder som gjort/gör det har alla valt lite olika vägar, Fönvind jobbar vidare för att leverera svar på de uppkomna frågorna.

Känslan i rummet är att FM vill hitta lösningar för samexistens. När de ansvariga på FM lämnade mötet så var det med orden att ”alla pilar pekar mot denna utveckling, dvs att både försvar och vindkraft behövs”.

Men det kommer ta tid att få på plats all juridik, när politiken väl bestämmer sig för denna utvecklingsväg.

Fjärrvärme som regulator för vindkraft?

Ofta är det klokt att lyssna till de rutinerade krafterna. En före, före, före detta VD på GEAB lyfte en intressant tanke. ”Varför inte nyttja GEAB:s befintliga elpannor som finns på Skrubbs för att koka vatten till fjärrvärmenätet? Istället för spilla energi genom att stänga av vindkraftsverk i stor skala. All utrustning står där och väntar”

Sedan ca ett år tillbaka är effekterna tydliga på Gotland av det stora elöverskottet i Sverige. Vid minuspriser eller låga elpriser, när elpriset understiger överföringskostnaden på 11 öre per kWh stängs vindkraften av. Till exempel stod Näsudden still under stora delar av augusti månad 2024, vilket var dåligt för både elsystemet och ägarna av parkerna.

Fjärrvärme som regulator för vind och sol, borde rimligen kunna bidra med stor systemnytta. När vinden blåser spar man på biobränsle. Energiön funderar på att göra en fördjupad studien vilka regelförändringar som krävs för att möjliggöra detta.

Heidelberg Materials har fått brytningstillstånd

Den 7 maj meddelade Mark – och Miljödomstolen att de ger Heidelberg Materials brytningstillstånd för de kommande 30 åren, som de ansökt om. Detta är första instans och det är troligt att tillståndet kommer att överklagas.

Frågan om ”Cementas vara eller icke vara” är sedan länge hett debatterad på Gotland. Riskerna för vattnet är det största motstående intresset. Brytningen rymmer många dimensioner och engagerar mycket.

Ur ett klimatomställningsperspektiv är HM tillstånd goda nyheter. Att få ett positivt besked, än så länge i första instans, skapar en tydlig drivkraft för att övrig samhällsutveckling, kablar, nät, arbetskraft, bostäder mm ska accelerera.

Energimarknadsutredningen

Bo Diczfalusy har varit särskild utredare för betänkandet *Spänning i tillvaron - hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? (SOU 2025:47)*. Jag lyssnade på honom i förra veckan, där han sammanfattade sin utredning som omfattar 814 sidor!

Bo poängterar att Sverige har ett riktigt bra utgångsläge. Idag har vi ett nära nog fossilfritt elsystem, vilket är unikt i världen. Vi har konkurrenskraftiga priser, i praktiken lägst inom EU. Systemet har hög leveranssäkerhet och stabil frekvens. Liksom att Sverige har haft konstant elanvändning under flera decennier trots ekonomisk tillväxt. Framtiden medför dock flera utmaningar som: stora investeringsrisker, lätt att det blir en hönan - ägget situation, som kan bromsa utbyggnaden. Volatila elpriser och stora geografiska prisskillnader, ansträngd effektbalans, anslutningsproblem och geopolitisk osäkerhet är andra utmaningar.

Huvudslutsatsen i Bos utredning är att det krävs en ”lagom makeover”, det gäller att värna det som fungerar bra idag. De tyngsta förslagen gäller att införa differenskontrakt för havsvindkraft, ett tydliga systemansvar på TSO och DSO, ökad planering, tydligare nordisk samarbeta m.fl. förslag. Utredningen har också gjort omfattande körningar som visar på väldigt stor kostnader om utbyggnadstakten inte matchas med efterfrågeökningen. I stort får Energiön intrycket att detta är en väldigt gedigen utredning.

Program i Almedalen

Energiön planerar nu 4 seminarier som berör våra intressenter. Allt är inte klart till hundra procent, men programpunkterna kommer att registrerats in i det officiella programmet i veckan.

Plus givetvis en repris på fjolårets succémingel. Hoppas vi blir många som träffas på underbara Almedalen - välkomna!

- **Tisdag 24 juni kl. 15.45 - 16.45. Klarar Sverige att möta industrins omställningsprojekt?** Effekter av Heidelberg Materials planerade CCS-anläggning. Heidelberg, OX2 m.fl. medverkar.

- **Onsdag 25 juni kl. 09.00 - 09.45. Är flytande biogas lösningen för färjor och lastbilar?** Gotlandsbolaget, Scania och ST1 medverkar m.fl.

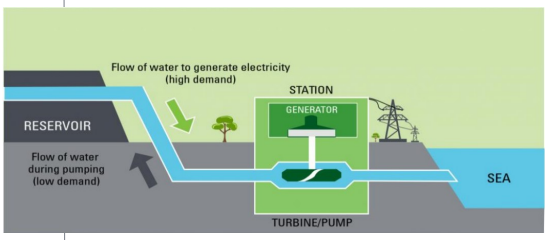
- **Onsdag 25 juni kl. 10.15 - 11.30. Förvar eller Vindkraft - måste vi välja?** Länsstyrelsen, Fönvind, Försvarsmakten, Örsted m.fl. medverkar.

- **Onsdag kväll 25 juni mingel vid ca 19.30 efter talet.** Energiös intressenter hälsas välkomna liksom aktörerna i Baltic Energy Island Connect. Minglet sker i Energicentrums lokaler på Skeppsbron 24. Bra om ni ger mig en hint om ni kommer så vi kan dimensionera mat och dryck.

- **Torsdag 26 juni kl. 10.30 - 11.45. Is the Baltic Sea needed as a energy-hub in EU?** WindEurope, Sareemaa Energy Island, Bornholm Energy Island, Nordion mfl medverkar.

Lars Thomsson
Samordnare Energiön Gotland
lars.thomsson@gotland.se
0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör
stefan.persson@gotland.se

Pumpkraftverk på Gotland?

Det finns nu en enklare förstudie om att eventuellt bygga ett pumpkraftverk på Gotland.

Inom projektet ***Clean Energy for EU Islands*** har en enkel grundstudie om förutsättningarna var det bäst kan byggas ett pumpraftverk på Gotland. Topografistudien visar att bästa platsen med störst höjdskillnaden i kustnära läge är vid Ygne, på skjutfältet.

Grundidén är att utjämna de stora variationer i elpris som numera råder i Sverige. Dagens rådande förutsättningar med ett för tillfället stort elöverskott, i kombination med mycket väderberoende kraft som skapar väldigt stora fluktuationer i elpris sett över dygn och inom ett dygn.

Att pumpa upp vatten under timmar med låga/negativa elpriser, för att se’n producera el när det är brist på el, borde kunna vara lönsamt.

Energiön funderar på att fördjupa studien med mera tekniska och ekonomiska beräkningar.

Hej intressenter!

Detta nyhetsbrev blir ett sammandrag av intrycken från Almedalsveckan. Huvudintrycket är att veckan i stort blev väldigt lyckad, folk lämnade och var nöja, vilket är det viktigaste. Totalt var det 2500 seminarier, med 1300 olika arrangörer. Det är en lite uppgång från ifjol, men inte på samma nivå som innan pandemin.

Nya trender är att veckan koncentreras till tre dagar, med 700-900 arrangemang tisdag-onsdag-torsdag, med högst tryck på onsdag och torsdag. Fredagen var det 94 seminarier, som var över förväntan välfyllda med publik. Denna koncentration gör att det är svårt att få politikerna att räcka till. Energiön jagade politiker i 2,5 månad och lyckades ändå inte fylla alla positioner. Nytt är också att lunchtalen i Almedalen drog väldigt tydligt mera publik än kvällstalen. Så har det aldrig varit förut.

Energiön arrangerade fyra seminarier, det var en glädje att se att alla fyra var fullsatta! Starka paneler och intressanta ämnen drar folk. Som vanligt blev minglet en höjdare, tack till alla er som kom! Ni andra får längta till nästa år. Vill nu passa på att önska er alla en härlig sommar!

Industrins omställning

En väldigt kunnig panel diskuterade förutsättningarna för industrins klimatomställning i Sverige. Tomas Kåberger förklarade att Sverige har kanske världens bästa elsystem, det är en bra grund för omställningen.. Helena Renström från Skellefteå berättade om hur de jobbat med ett långsiktig kommunal investeringsprogram. Hon och industrisamordnaren Jonas Lundström påpekade att trycket i omställningen INTE har mattats av, trots att media vill sätta den bilden efter Northvolts konkurs. Men ett stort grundläggande problem är att de mesta av intäkterna kommer till staten. Samtidigt som de största riskerna för investeringen görs av kommunerna, förhållandet 80-20 nämndes. Den största utmaningen var kompetensförsörjningen och bostäder.

Karin Comstedt Webb redogjorde för Heidelberg Materials stora investeringar. De invigde nyligen CCS anläggningen i Breivik i Norge. Stora investeringar i Slite, Storbritannien och Kanada väntar. Hennes huvudpoäng var att företaget är helt beroende av trygga och långsiktiga politiska spelregler, och togs EU:s utsläppshandelssystem som exempel.

Henrik Sjöström från OX2 gav sin syn på hur lokal energiförsörjning kan skapa förutsättningar för industrins expansion. Men det kräver såklart tillstånd för anläggningarna. Viktigast är att det offentliga agerar med en hand, och pekar ut riktningen. Sen löser företagen resten, de tekniska lösningarna finns där.

Flytande biogas

Biogasbranschen mognar i en ny riktning, det blir en allt tydligare övergång till flytande biogas inleder Mats Eklund samtalet med. Just nu är branschen inne i en stark tillväxtfas, nationellt pratas om en tredubblad produktion, lokalt ännu mera än så. De politiska förutsättningarna känns idag ganska stabila, efter att ha varit väldigt svajiga historiskt i Sverige. En utmaning är att dagens regelverk gäller till 2027 Men utmaningen till politiken var att hålla fast i dagens upplägg.

Henry Hammarström på Gotlandsbolaget redovisade för sina offensiva planer, de investerar i både Biogas Gotland och en anläggning i Eskilstuna. Totalt säkrar de därmed ca 20% av sitt bränslebehov, och flera investeringar kan vara på väg. Den flytande biogasen passar perfekt till nya katamaran Horison X som tas i drift 2029, som har en multifuel drivlina.

Scania gick igenom hur de satsar på flytande biogas som bränsle till en väldigt stor bredd av fordon. De största motorn på 460 hkp, vilket gör att det inte finns några begränsningar för biogasdrift. En utmaning är att EU:s regelverk ännu inte ger några poäng/fördelar till gaslastbilar eftersom de inte kan skilja dessa från fossilgasbilar. ST1 har skall investera i 50 tankstationer i Sverige för flytande biogas till 2028. De planerar nu för en fördubblad produktion, med flera nya anläggningar.

Snackisar på Almedalen

Den stora snackisen som Energiön hörde från flera håll rörde den känsla som nu finns att Sverige tappar i attraktion som investeringsland.

De finns två svenska paradgrenar som varit avgörande för svensk attraktionskraft genom alla tider, låga elpriser och stabila politisk förutsättningar. Detta har skapat goda förutsättningar för långsiktiga investeringar. Till exempel har det investerats 120 mdr kronor i vindkraft det senaste decenniet, med till stor del utländsk kapital.

Nu finns starka signaler att investerare tvekar på investeringar i både förbrukarsidan och produktionssidan. Risken för ett Moment 22 är därmed uppbar. Detta är en signal politiken behöver hantera.

Försvar eller vindkraft?

Huvudseminariet var fullsatt till sista plats. Ola Billger, FRA inledde med att förklara att Försvarsmakten till ca 75% är beroende av signalspaning för underrättelseinhämtningen. Energiön var glada för hans medverkan, eftersom FM själva backade ur. Ola svarade själv NEJ på frågan om vi måste välja. Bara FM får peka ut områden på deras villkor, så går det att bygga vindkraft till havs, men oklart om det gäller även Östersjön. Han såg inga tekniker som kan lösa samexistensen. Lite motsatta uppgifter framkom efter seminariet från andra insatta i publiken.

Daniel Mortensen på Örsted berättade om hur de nu bygger försvarsförmåga, i samverkan med polska försvarsmakten, i Polens första offshorepark. Han påpekade att OSW handlar idag om till väldigt stor del om säker energiförsörjning i Europa, där försvarsaspekten blir en del av det. Han kom med fem direkta råd hur Sverige kan göra för att lösa samexistensen. Anders Engström på Elevated Launch redogjorde för deras lyckade visningar på Näsudden under veckan, där olika tekniska system stärker försvarsförmågan när man bygger vindkraft.

Meit Fohlin (S) Region Gotland tryckte kraftfullt på för att denna fråga måste lösas ut politiskt, ytterst handlar det om politisk vilja. Kan andra länder så kan Sverige. Daniel Bäckström (C) ville också lösa samexistensen, han pekade på NATO perspektivet för Östersjön, att tekniska lösningar och en nationell samordning skall lösa problemet. Camilla Brunsberg (M) trodde inte på regional energiplanering, utan pekade på att vi främst skall bygga vindkraft på land.

Östersjöns energiöar

Sista seminariet hölls på engelska och frågeställningen var om Östersjön skall bli ett energihav? Där energiöarna blir naturliga hubbar? Tomas Kåberger inledde med att detta är en stor möjlighet, allt beror i slutändan på konkurrenskraften på konceptet. Viktigt blir att bygga ett flertal stora projekt samtidigt, som man gjort i Nordsjön, för att slå ut infrastrukturkostnaderna på flera projekt.

Sören Möller redogjorde för hur Bornholm Energy Island har utvecklats över tid. De har tvingats till ett omtag efter de kostnadsökningar som kostnadskrisen medfört. Nu är Tyskland och Danmark överens om upplägget i stort, men några detaljfrågor skall ännu lösas ut. Troligt är att avtalet signeras slutligt i september, därmed bli Bornholm en föregångare i Europa som Energiö.

Sulev Alajöe från Ösel redogjorde hur de ligger till i planeringen som Energiö. Intressant var att Estlands försvarsmakt hade tydligt pekat ut två områden där det inte gick att bygga vindkraft, resten var OK att bygga på. Estland har upplevt många attentat mot sin infrastruktur från grannen i öst. Därför är en egen tryggad elförsörjning högt prioriterad.

Björn Arvidsson redogjorde för Nordions planer på BHC, de rullar på i oförminskad takt. Björns huvudfråga var om Sverige skall bli ett vätgasland eller inte? Just nu är signalerna tveksamma från regeringen.

Eva Vitell från Svenska kraftnät var ett positivt inslag i debatten. Hennes råd var att säkra utvecklingsprojekt med politiken först, utan det kan inte Svk agera. Anders Ådahl (C) själv energiforskare, konstaterade att den politiska energidebatten i Sverige är väldigt dålig. Den har fastnat i en kraftslagsdebatt istället för att fokusera på de utmaningar som finns.

Lars Thomsson
Samordnare Energiön Gotland
lars.thomsson@gotland.se
0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör
stefan.persson@gotland.se

Demokrati och mingel

Almedalsveckan är en stor hyllning till demokratin. Exakt den demokrati som nu är satt under starkt hot från Trump m.fl.

Här kan du på riktigt träffa och få en pratstund med en minister. Samtidigt som du kan gå på toppföreläsningar och seminarier inom alla samhällsämnen. Enda kravet på alla seminarier är att det skall belysa ett samhällsproblem, där gärna politiken medverkar och kan kommentera.

Den andra delen av Almedalen är lika viktig, nämligen minglet. Energiön skapade ett 30 tal nya kontakter bara under denna vecka. Och så är det för alla andra också.

Almedalen är en fantastisk demokrativecka och kontaktpunkt samtidigt. Vi skall vara rädda om denna viktiga svenska institution!

Hej intressenter!

Projektet hittar vägar framåt på nya sätt. När vissa utvecklingsvägar för tillfället är stängda, så finns det alltid andra vägar att beträda. Just nu försöker Energiön göra djupare studier kring hur vi, istället för stoppad produktion på grund av de låga elpriser, ska kunna dra fördel av de cirka 100 GWh vindkraft per år som det handlar om i lokal produktion.

Samtidigt klarnar bilden av hur och varför vi måste hitta samexistens med Försvarsmaktens intressen, det är den mest centrala frågan att lösa på och runt Gotland.

För tillfället är vindkraftsbranschen hårt pressad av dålig ekonomi. Sådana perioder har också uppkommit tidigare i vindkraftens historia. Orsaken är obalans mellan utbud och efterfrågan och just nu råder ett rekordstort överskott av el. De nya avgifterna för obalans, som är kantigt utformade, bidrar avsevärt till ökad ekonomisk risk för branschen. Långtidsprognoserna som pekar på kraftigt stigande elförbrukning från basindustrin ligger dock kvar, vilket är glädjande. Allt kommer att handla om att tajma ny produktion mot ny förbrukning, och att producera billig fossilfri el i slutänden. Billigast el vinner!

GAIST och energiscenarier

Den 4 september hölls det tredje GAIST-mötet. Uppslutningen var mangrann, alla var på plats. Energimarknadsinspektionen har nu anslutit till GAIST, vilket är bra. De sitter med i AGON, ACCEL m. fl. samverkansorgan på liknande sätt, dessutom med samma person. EI:s generella roll är att vara ”domare” i hur nätkostnader och utgifter skall fördelas och regleras. EI har ett speciellt uppdrag att under 2025-2026 fokusera på Gotland, Skåne och Västra Götaland, vilket passar perfekt för oss.

Temat för mötet var förbrukarsidans kommande energibehov, där de största förbrukarna/organisationerna beskrev vad de ser framåt.

Länsstyrelsens projekt FRAMAT presenterade preliminära beräkningar för 4 olika energiscenarier. Slutsatsen av dessa var att öns elförbrukning kommer att 2-5 dubblas till 2040. Det kommer att ställa samexistens med Försvarsmakten på sin spets, utan egen lokal produktion så kommer vi bli helt beroende av kablar, vilket alla inser är orimligt i dessa orostider.

Försvarsmakten arbetar under hösten med att ta fram en lägesbild för var på Gotland det är möjligt att bygga vindkraft utan att äventyra försvarsintressen. Förhoppningsvis är den lägesbilden klar att presentera till nästa möte.

Riksintresse för vindkraft

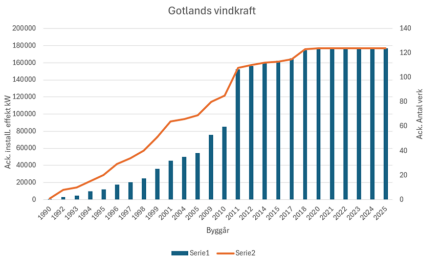
Nu är Energimyndighetens förslag till riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft på samråd. Regionstyrelsen kommer att svara på remissen, i 1:a hand med underlag till länsstyrelsen som är formell remissinstans.

Ännu har vi inte hunnit analysera förslagen. Det är tydligt att förslaget på havsområden inte följer det utslag som regeringen kom med i slutet av 2024, vilket är positivt. Därmed ökar chanserna att få stöd av riksintresseinstrumentet när skarpa prövningar görs mot andra samhällsintressen.

På Gotland är bilden lite kluven. Flera viktiga vindkraftsområden har ramlat bort, tydligast är Näsudden, men också ett stort område i Lojsta. Samtidigt har det tillkommit nya områden på flera håll.

Funderar på hur vi kan samordna oss, ska Energiön kalla till en gemensam analys bland intressenterna kring förslaget? Ge mig en signal om ni tycker att det är en bra idé.

Gamla verk på Gotland

Gotlands Elnät AB är väldigt tydliga med att det mest avgörande för att nå resiliens i öns elsystem är att kunna förnya och bygga nya vindkraftverk på Gotland. Utan nya vindkraftverk försvinner ganska snart cirka 50 % av öns elförsörjning.

Andreas Wickman, Gotlands Vindel Producenter har tagit fram grafen ovan. Den visar att öns vindkraftsverk är väldigt föråldrade. Hälften av den anslutna effekten är från före 2010. Den andra hälften är det stora generationsskiftet på Näsudden som skede 2011. De verken är nu 14 år gamla, vilket innebär att cirka halva deras tekniska livslängd redan är passerad.

Slutsatsen är enkel: Om vi inte får till ny elproduktion på ön så har vi snart ingen lokal el alls! Då blir vi helt beroende av fastlandskablarna.

Riksdagsseminarium med FÖNVIND

Den 24 september anordnade FÖNVIND ett riksdagsseminarium ihop med riksdagsledamot Rickard Nordin (C).

Elevated Launch visade pedagogiskt vilka fördelar deras demoprojekt har pekat på med samexistens mellan vindkraft till havs och Försvarsmaktens intressen.

Örsted beskrev hur de samarbetar tätt ihop med Polens försvarsmakt när de nu bygger en vindkraftspark i Östersjön. Där finns i grundet en tydlig order från den högsta politiska ledning att offshore skall genomföras av energisäkerhetsskäl. Plus en sido-orden till Försvarsmakten att lösa samexistensfrågorna med vindkraftsbranschen, vilket nu sker. Ett liknande uppdrag kommer säkert krävas från den svenska regeringen också, för att komma runt dagens låsningar.

Väldigt intressanta inspel kom från överste Anders Emanuelson som påpekade att det pågående kriget i Ukraina är till stor del är ett energi-krig. Den ukrainska verkligheten visar att decentraliserade energisystem är långt mera säkra än centraliserade system. Anders påpekade också att branschen måste prata med rätt nivåer inom Försvarsmakten, ”tillståndsfolket är fel instans, det gäller att prata med den operativa ledningen som planerar för kriget” var hans slutsats. Endast de kan se de operativa fördelarna av övervakning till havs. Hans bild vara att den operativa Försvarsledningen vill ha ett uppdrag att utreda hur samexistensen skall fungera framöver.

Just nu pågår inofficiella samtal hur vi kan samla landets intressenter kring samexistensfrågan. Energiön är aktiva och drivande i detta, något kommer med stor sannolikhet ut av dessa samtal framöver.

Nya intressent till Energiön

Energiön har nöjet att hälsa både NTR och SunSpark välkomna som nya intressenter i vårt projekt.

SunSpark har drivit sin verksamhet sedan år 2020 som projektutvecklare av solcellsparker och är trots sin ringa ålder bland de första aktörerna på marknaden. SunSpark äger inga solparker men gör projekten fullt tillståndsklara och säljer dem ”nyckelfärdiga”. SunSpark har sedan sin start skrivit 106 arrendeavtal och uppskattar att de är Sverige 3:e största projektutvecklare. Sex anställda är knutna till bolaget. Deras specialistkunskap och fokus ligger i projektering av solparker på skogsmark och har färdigställt tre solparksprojekt som de idag driftar och underhåller åt sina investerare. SunSpark utvecklar nu 9 projekt på Gotland, med en samlad effekt på ca 185 MW som planeras att anslutas 2030 när de nya kablarna är på plats.

NTR är en stor grön energiinvesteringsfond som startade 1999, med sin bas på Irland. De har totalt investerat i ca 30 mdr SEK i förnyelsebar energiproduktion och lagring runt om i Europa. NTR förvärvade 2019 VindIn AB som grundades av den energiintensiva industrin. De är nu etablerade i både Sverige och Finland. Christina Hillforth, Hillforth Development AB samarbetar med NTR och de utvecklar nu tillsammans Boge Vindbruk. Projektet utvecklas i samarbete med Heidelberg Materials och lokaliseringen av parken planeras i nära anslutning till deras verksamhet i Slite och kommande CCS anläggning.

Lars Thomsson
Samordnare Energiön Gotland
lars.thomsson@gotland.se
0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör
stefan.persson@gotland.se

BEIC inspirerar!

Utbytet mellan Östersjöns energiöar är verkligen givande. Nyligen var vi i Estland och startade upp ett gemensamt projekt, finansierat av NordPlus.

Estland visar hur staten på en offentlig karta, pekar ut de två områden till havs som man inte kan bygga vindkraft på av militära skäl, på övriga ytor går det att bygga. Här har Sverige mycket att lära!

I slutet av oktober träffas vi på Ålands energidagar, då djupdyker vi i deras utveckling. Projektet Sunnanvind som är en stor vindkraftspark är på väg mot ett anbudsförfarande, det kommer skapa en islossning för deras planer.

1-2 december träffas vi på Bornholm, då träffas den politiska styrgrupp för första gången. Bornholm Energy Island har fått ett europiskt genombrott, när Danmark och Tyskland har kommit överens. Dan Jørgensen, EU Commissioner for Climate Action medverkar bland andra.

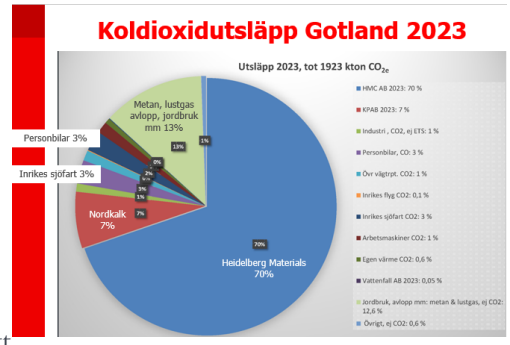
Hej intressenter!

Nu rundar vi alla av året 2025. Det har varit ett väldigt dramatiskt år på många sätt, både på energi– och klimatfronten, men förstås också med ett krig som rullar på i Europa. Världspolitiken är dessutom mera upp- och nedvänd än vad någon kan minnas under sin livstid.

Många enskilda bitar utvecklas i projektet trots allt. Samtidigt som andra processer bromsar upp. Energiön tror att det är viktigt att förstå att dessa enorma investeringar som är på bordet, sällan går spikrakt. Det blir ofta omtag och omstarter för att få ihop finansiering och affärsuppläggen på megaprojekten - det är normalt! Många inser att i stora omställningsprojekt så måste det offentliga och näringslivet gå hand i hand. Klimatomställningen är politiskt driven, att enbart förlita sig på att marknadskrafter skall lösa problemen kommer inte att fungera. En naturlig marknadsreaktion kommer att komma alldeles för sent för att hinna rädda klimatet.

Energiön vill nu passa på att önska alla intressenter en riktigt God Jul och ett Gott Nytt Energi År. Och tack för ett utmärkt samarbete under året. Vi tar nya tag 2026!

GAIST och Heidelberg Materials

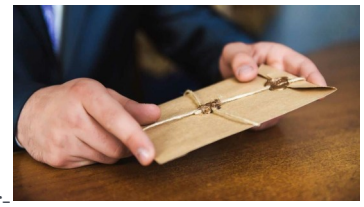

Den 21 november hölls det tredje GAIST mötet för 2025. Mötet dominerades av Heidelbergs aktuella läge. Dagarna innan sade Energimyndigheten nej till deras ansökan till medfinansiering på 7,9 mdr kr med hänvisning till brist på medel. Bolaget har därför meddelat att de bromsar CCS investeringen. Men att tillståndsprocesser fortlöper som planerat.

Beskedet är väldigt dramatiskt för Gotland eftersom det för närvarande var det enda stora omställningsprojektet i pipeline. CCS investeringen är dessutom absolut nödvändig för att klara Gotlands klimatomställning eftersom HM står för 70% av utsläppen. Landshövdingen har tagit initiativ att sammanföra HM koncernledning med berörda departement på ett gemensamt möte, som kommer att ske efter helgdagana. En rimlig tolkning är att det vi beskådar är en öppen förhandling mellan stat och bolag, som måste nå en lösning i slutändan.

Gotlands Vindelproducenter - GVP var med för första gången på GAIST. De kommer att representera vindkraftsbranschen på land i första hand.

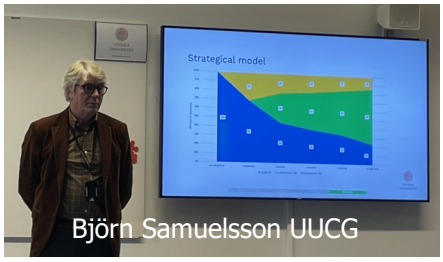
Två anbudsöppning innan årets slut

Just nu är Energiön i slutfasen att öppna och anta två anbud, allt kommer att färdigställas innan årsskiftet. Den första förfrågan har namnet ***Värdeerbjudande expansionsytor kring hamnar.*** Den utredningen kommer att djupdyka i förutsättningarna att etablera grön energiintensiv industri med följdinvesteringar i Storungs, Slite och i Klintehamn. Dessutom ska möjlig samexistens med Försvarsmaktens planerade hamn i Kappelshamn klarläggas och studeras.

Den andra förfrågan heter ***Reglering av Gotlands elsystem***. Den utredningen kommer att göra två genomförbarhetsstudier. Den ena gäller att värma fjärrvärmenäten med överskottsel., den andra gäller förutsättningar för att anlägga ett pumpkraftverk på Ygne för att åstadkomma lokal lagring av el på ön.

Det har varit ett omfattande arbete att skriva fram dessa två underlag till upphandling, där många av Energiöns intressenter deltagit i processen. Nu väntar vi med spänning på om vi får några svar, och hur de ser ut! Genomförandet av utredningarna ska ske under Q1 2026.

AG e-bränsle

Under senaste GAIST mötet så skedde fyra fördjupningsdiskussioner. En av arbetsgrupperna handlade om att bilda ett e-bränslekluster. Energiön har nu tagit ansvar för att bilda en undergrupp till GAIST, arbetsgrupp e-bränsle - AG e-bränsle.

Vi har haft ett första möte den 17 dec där vi formerade gruppen, pratade bakgrund, syfte och målsättning övergripande.

Tanken är att studera förutsättningarna att skapa en e-bränslehubb på Gotland, där färjetrafikens behov är främsta drivkraften.

Vi träffade också Hyrizeon, ett affärsutvecklingsföretag som arbetet fram liknande koncept i tex Ljusdals kommun.

Med i gruppen just nu är Destination Gotland, Nordkalk, OX2, P18, GEAB, Lst, RG och universitet. Om flera vill vara med så kontakta Energiön.

Region Gotland

Försvarsmakten

Patrik Oksanen, Stig-Olof Krohné, Joacim Johannesson, Lina Kinning

Det har varit två väldigt givande möten med Försvarsmakten under denna period, med några veckors mellanrum. Den 11 november hade projektet FÖNVIND slutmöte på Försvarshögskolan. Den 24 november hade tre nätverk inom Samuelsens en gemensamt seminarium om ” *Sveriges gröna dilemma*”. Några gemensamma slutsatser drar Energiön efter dessa möten: Vi har hittat en väldigt bra dialog numera, vi känner varandra personligen vilket underlättar mycket. Försvarsmakten och vindkraftsbranschen har kommit till en gemensam problemformulering, vilket är grunden för att lösa problem. Slutsatsen är också tydlig att de tekniska lösningarna finns som till stor del löser samexistensen. Liksom att de juridiska utmaningarna med samlokalisering inte är oövervinnerliga, FOI jobbar på en rapport om hur det ska bli möjligt.

De verkliga utmaningarna ligger i uppdrag och process. Försvarsmakten har inget uppdrag att jobba med dessa frågor från regeringen, därmed blir frågan av mindre betydelse i förhållande till de stora utmaningar som det militära försvaret står inför med givet omvärldsläge. Dagens prövningsprocess gör att Försvarsmaktens synpunkter kommer in för sent, ofta sist istället för först, som det borde vara.

Energiöns slutsats är att de processer som pågår gör att ”droppen urholkar stenen”, sakta men säkert rör sig samexistensfrågan framåt. I slutänden kommer det handla mest om politisk vilja. Stig-Olof Krohnés slutord klingar ännu i öronen ”*alla intressen krockar på Gotland, därför prioriterar vi att jobba där*” .

Bornholm Energy Summit

Lars, Eva, Filip, Patrik, Nora och Stefan

Bornholm Energy Summit ägde rum 1-2 dec i Rönne. Sex personer deltog från Gotland, Patrik Dahl Energicentrum, Nora Olofsson SPG och Lars från Energiön. Dessutom deltog politikerna Filip Reinhag och Eva Ahlin på det första BEIC Committee som någonsin hållits. Stefan Ivanell från Uppsala Universitet var specialinbjuden från akademin.

Dan Jörgensen, EU kommissionär för energy and housing inledde genom att sätta den allvarliga tonen kring det läge Europa befinner sig i just nu. Ingen kunde missa hans budskap om att det värsta faktiskt kan hända inom en snar framtid, om allt vill sig riktigt illa. EU kommissionären tryckte på att de tre krisерna, klimat + säkerhet + konkurrenskraft måste hanteras samtidigt och synkroniserat. Hela Europas diskussion har fokus på att klara energisäkerhet, fossilfrihet och att eliminera importberoendet. Skillnaden mot svensk energipolitisk diskussion, som mest går ut på att subventioner att enskilt kraftslag, var slående.

Energy Island Bornholm är på god väg att bli en hörnsten i Europas hela energiutveckling. Genom att Danmark och Tyskland tillsammans hittar lösningar till avtalsupplägg, Contract for diffrent, CfD över landsgränserna så etableras nu Europas första energiö/energihubb på riktigt. Det avgörande signeringen väntas ske 26 januari 2026.

Upplägget är en så kallad hybridlösning, vilket innebär att produktionen med 3 GW offshore kan ta två vägar via kablar till både Tyskland och Danmark. Effekten av det blir att elproduktionen söker sig till den marknad som bäst behöver till elen för tillfället. Samt att användandegraden av elkablarna i snitt nästa fördubblas. Därmed blir upplägget totalt sett mycket mera samhällsekonomiskt effektivt. Det kändes att historia skrevs på konferensen!

Lars Thomsson
Samordnare Energiön Gotland
lars.thomsson@gotland.se
0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör
stefan.persson@gotland.se

SR Energy markägarmöte

Den 19 november höll SR Energy ett marägarmöte i Etelhem bygdegård. Lokalen var välfylld, ca 50 markägare hade hörsammat inbjudan.

Teckningen av markavtal är nu avslutad, de har fått cirka 80% anslutning av ytan, vilket motsvarar ca 6000 ha. Det är SR nöjda med.

SR redogjorde för utredningsläget och vart de är i processen just nu. De ser fortsatt att området rymmer de 50 turbiner de vill uppföra, med hänsyn taget till örnar, natur- och kulturvärden. Det innebär att den tänkta produktionen är på ca 1 TWh per år, vilket skulle vara ett avgörande tillskott för ön. SR skyndar långsamt och vill hitta samexistens med Försvarsmakten.

Hej intressenter!

Projektet rullar på i oförtruten takt. Nu känns det som uppploppet inför sommaren. Detta är ett lite annorlunda nyhetsbrev, det innehåller endast några få saker, men de är desto viktigare.

1. Bifogar nu ***Färdplan för Gotlands energiomställning.*** Utkastet har godkänts av regionstyrelsens arbetsutskott, den 10/6 behandlas den i regionstyrelsen.
2. Inbjudan till ***två seminarier under Almedalsveckan*** som Energiön bjuder in till, se nedan.
3. ***Alla välkomna till mingel i Energicentrum lokaler Skeppsbron 24, onsdagskväll den 24/6 med start ca 19.30 efter talet. Ingen anmälan, alla intressenter välkomna.***

Energiproduktion och försvar - Gotland visar vägen!

Onsdag den 24/6 kl. 09.15 – 10.30 Café Amalia

Deltagare: (preliminärt, tillfrågas nu omgående, språk svenska)

- Meit Fohlin (S) regionstyrelsens ordförande Region Gotland
- Fredrik Persson länsråd, länsstyrelsen i Gotlands län
- Camilla Brodin (KD), energipolitisk talesperson, prel. ok
- Oppositionen, energipolitisk talesperson – tillfrågas ännu
- Oliver Pierrou Försvarsmakten – tillfrågad, väntar på ok
- Tomas Kåberger, professor energisystem Chalmers
- Tue Lippert, Wind Europe
- Moderator: Lars Thomsson

Kort programbeskrivning På Gotland krockar många samhällsintressen. Här behövs både ett starkt försvar, samtidigt som energiförsörjningen måste fungera i både normalläget och vid höjd beredskap. Region Gotland presenterar sin färdplan för hur ön ska kunna klara sig med ö-drift vid ett avskuret läge.

The Baltic Sea as a frontier zone and energy sea – a common strategy is needed!

Wednesday 24 June at 10.45 – 12.00 Café Amalia

Participants:

- Meit Fohlin (S), Chairman of the Regional Board, Region Gotland
- Sören Möller, Bornholm Energy Island
- NATO representatives – not yet ready
- Tue Lippert, Wind Europe
- Tomas Kåberger, Professor Energy Systems Chalmers
- Representative for Fingrid's hydrogen network planning – not yet ready
- Karlis Goldstein, Ocean Connect Energy, Estonia
- Presenter: Lars Thomsson

Short program description: Europe is facing two major challenges at the same time – a security crisis and a climate crisis. The Baltic Sea is in the middle of this, where large-scale energy production and security aspects must coexist. The need for a common strategy is obvious. How can Europe best deal with the situation now?

Energimarknadsinspektionens regionala dag

Lars Thomsson
Samordnare Energiön Gotland
lars.thomsson@gotland.se
0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

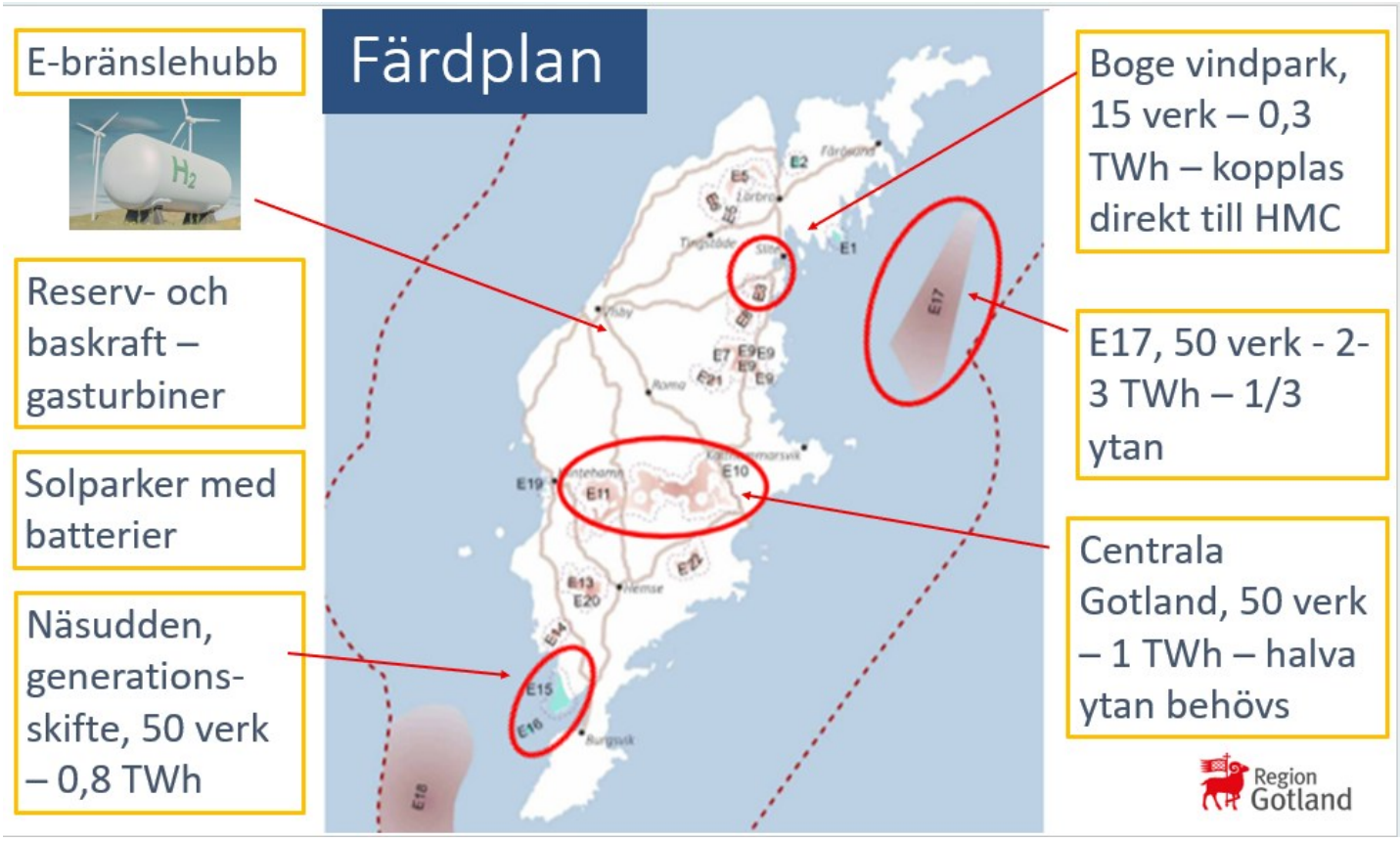
Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör
stefan.persson@gotland.se

Energimarknadsinspektionen hade en konferens 12 maj i Stockholm där Susanne Ljung från länsstyrelsen och Energiön var inbjudan att presentera GAIST och Färdplanen. Temat för dagen var *Nationell dialog om flexibilitet och nätkapacitet*. Fem regioner fick presentera sitt utvecklingsarbete. AGON presenterade hur de jobbar och vart de är i utvecklingen i Norrbotten. Freia gjorde samma sak för Västerbotten, liksom ACCEL för Västra Götaland och Skånes effektkommission för Region Skåne.

Vårt inslag rönte stort intresse, både vad gäller GAIST:s arbete och Färdplanen för Gotlands energiomställning. Eftersom vi naturligt är en ö så blir vårt tänk med ö-driftförmåga så mycket mera aktuellt. Många sa att vår Färdplan står sig väl i den regionala planeringen, jämfört mot de andra regionernas planer. Att dessutom Försvarsmakten medverkade på scen som presenterade hur de jobbar mot Gotland imponerade på de andra.

Det mest intressanta med dagen var att notera hur de fem olika regionerna tänker tämligen exakt likadant. Alla fokuserar på ökad lokal elproduktion. Alla ser en radikalt ökad elförbrukning, eftersom alla processer som kan elektrifieras kommer att elektrifieras. Alla fokuserar på förnyelsebara kraftslag, eftersom de är billigast och snabbast att åstadkomma. Alla fokuserar på mera kabelkapacitet, att bygga bort flaskhalsar, även om det tar tid att åstadkomma. Och alla planerar för gasturbiner för att klara effektbalansen/reservkraften.

Energiön blev intervjuad kring Färdplanen, med nedan bild på skärmen. Detta exempel visar på tänket hur vi kan bli självförsörjande och klara ö-driftförmåga med en ganska god uthållighet. Utredningar i Danmark visar att med ca 70% vind och ca 30% sol så jämnas effektkurvan ut maximalt över året. Något som såklart behöver studeras utifrån lokala förhållanden, vilket Uppsala Universitet Campus Gotland nu gör i olika studier.

Hej intressenter!

Här kommer en rapport från en superintensivt Almedalsvecka, se nedan. Gissar att alla nu går eller redan är på semester. Det är vi värda! Jag jobbar sista dagen den 7 juli, sedan går jag på semester.

Eftersom att jag också kandiderar som politiker i höstens val så har jag bestämt mig för att ta tjänstledigt efter semestern fram till valet den 13 september. Jag gör det för att hålla isär rollerna som tjänsteperson och politiker i valrörelsen. Jag kommer att löpande läsa mejl och hantera dem underhand med mina duktiga kollegor.

Projektet Energiön Gotland fortsätter 2026 ut. Regionen söker nu, på olika vägar, finansiering till en fortsättning. Behovet att driva GAIST vidare är uppenbart, liksom samarbetet med Östersjöns energiöar. Färdplanens intentioner behöver genomföras, liksom e-bränslehubben. En uppgörelse med Försvarsmakten behöver landa.

Energi– och klimatomställningen är trots allt bara i början, vi behöver alla påminna oss om det.

Energiproduktion och försvar - Gotland visar vägen!

Seminariet inleddes med fyra korta presentationer, innan paneldiskussionen tog vid. Meit Fohlin började med att presentera Region Gotlands nyligen antagna *Färdplan för Gotlands energiomställning* på ett kraftfullt sätt. Hon tryckte särskilt på att Gotlands elbehov kommer att 3,5 dubblas, behovet av ö-driftförmåga och reservkraft.

Därefter presenterade länsrådet Fredrik Persson länsstyrelsens syn. Han lyfter Gotlands ökande energibehov och att systemet bygger på robusthet, att det måste fungera även i kristider. Men också att ÖB säger att Gotland är den viktigaste platsen i Sverige, då duger det inte att Försvarsmakten säger nej till all lokal energiproduktion. Länsstyrelsen ser GAIST som ett sätt att utveckla sin egen arbetsprocess med helhetssyn.

Tomas Kåberger lyfte att den avgörande drivkraften för Sverige och Europa är att minska beroendet av rysk energi. Det är pinsamt att EU ännu skickar mera pengar till Ryssland för energi än de skickar till att stödja Ukraina. Tomas lyfter att stoppet för vindkraft i Östersjön är kontraproduktivt, eftersom offshore vindkraft är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Försvarsmakten borde göra en helhetsavvägning, det är möjligt att flytta radaranläggningar och väderstationer, istället för att bara säga Nej.

Ola Thuresson, lyfte att kalksten i dess olika former, behövs till nästan alla produkter i Sverige. Nordkalk är idag en del av en brittisk industrikoncern, som konkurrerar med många anläggningar om CCS investeringar. Tydligheten i EU:s regelverk för CCS måste klargöras. Liksom att de kommer bli beroende av statligt stöd i någon form, eftersom betalningsviljan för gröna produkter på marknaden är för låg.

Slående i paneldiskussionen var att alla visade i det närmaste 100% enighet att Färdplanen var vägen framåt. Tue Lippert, Wind Europe pekade på att andra länder redan gör detta. Belgien har hittat ett upplägg där vindkraften och försvaret samverkar om övervakningsutrustningen. I danska auktioner på vindkraftparker till havs bestäms nu vilken sensorteknik som skall användas och räkningen skickas till det danska försvaret. Hanna Gunnarsson från försvarsutskottet lyfte att nu är det hög tid att alla berörda sätter sig runt samma bord och löser ut frågan, hittar en rimlig kompromiss.

Energiön var väldigt nöjd med seminariet. Lokalen var överfull. Samstämmigheten om inriktningen var massiv. Budskapet gick fram; Gotland måste nu lösa samexistensen mellan försvarets intressen och energiproduktion. Och det är bråttom!

Tomas Kåberger: ”Gotland kan bli en pionjär på energiområdet”

Citat från Aktuell Hållbarhets artikel skriven av Anders Hellberg

På ett seminarium under onsdagen, där Region Gotland presenterade sin färdplan för hur energiproduktion och försvar ska kunna samsas, fanns Tomas Kåberger på plats som en av talarna.
– När det gäller situationen på Gotland förklarar Tomas Kåberger också att ön har mycket goda möjligheter att vara ”en pionjärdel av samhället” som kan visa de tekniska möjligheterna på energiområdet. Detta då det gotländska systemet har den administrativa fördelen av att vara en ö, vilket innebär att det är lätt att se vad man kan göra inom det området samt beskriva utbytet med omvärlden.
– Det skapar möjligheter att göra Gotland till, inte bara en pionjär utan också till ett väldokumenterat laboratorium som visar vad man kan åstadkomma på energiområdet med modern teknik så som kraftelektronik, sol- och vindel och batterier, säger han.

The Baltic Sea as a frontier zone and energy sea – a common strategy is needed!

Seminariet inleddes med fyra korta presentationer, innan paneldiskussionen tog vid. Patrick Dahl fick ersätta Sören Möller Christensen som drabbades av inställt flyg från Bornholm. Han berättade om det unika i Energiön Bornholm, som blir världens första energihubb. Tyskland står för 70% av investeringen och kostnaderna, Danmark 30%. Projektet är ett hybridprojekt, som förenar drygt 3 GW vindkraftsproduktion med länkar till både Tyskland och Danmark. Därmed ökar effektiviteten i upplägget avsevärt. Projektet har fått 645 miljoner euro i stöd från EU.

Meit Fohlin presentera Region Gotlands nyligen antagna *Färdplan för Gotlands energiomställning* för andra gången, nu på engelska. Hon tryckte särskilt på att Gotlands elbehov behöver ses i ett större sammanhang, där Östersjön blir en del av Sveriges och Europas energiförsörjning. Det förutsätter att infrastrukturen byggs ut i Östersjön för både elkablar och pipelines, och att Gotland ansluts till dessa ledningar.

Karlis Goldstein, Ocean Connect Energy, Estonia presenterade offshore vindparken Avara. Den omfattar 900 MW och är placerad precis inför Estlands ekonomiska zon. Den ligger 120 km öst om Gotland, och har nästan samma avstånd att ansluta till Estland, Lettland som till Gotland. Han berättade om Estlands vindkraftsplanering som siktar på att bygga 7000 MW, vilket är tre gånger mera än landets behov. Diskussioner förs direkt med Tyskland om avsättningen för energiproduktionen.

Tue Lippert, Wind Europé refererade till EU kommissionären Dan Jörgensen som i Hamberg nyligen sa ”vi kan inte förlita oss på rysk energi framöver” och att ” stängningen av Hormuzsundet har kostat EU 500 miljoner euro per dag, hitintills ofattbara 50 miljarder euros”. Hambergerdeklarationen fastslår enhälligt att EU har målsättningen att bygga 300 GW vindkraft till havs fram till 2040. Det innebär årliga anbudsprocesser på 15 GW per år. EU:s stamnätsägare har dessutom kommit överens om att samordna planeringen av offshore elnät och vätgasnät. Tue formulerad också årets Almedalsuttryck ”energy is security”, som med tre korta ord visar att energisäkerhet och försvarssäkerhet numera går hand i hand.

Även denna paneldiskussion blev väldigt lyckad, och samstämmig. Johan Huovinen från Försvarshögskolan berättade om erfarenheterna från Ukraina. Den decentraliserade och spridda energiförsörjningen är den som fungerar i krigstider. Vindkrafts– och solparker levererar el i Ukraina eftersom de inte är lönsamma att bomba bort. Medans de storskaliga systemen ständigt hotas av bomber och därmed stängs av.

På direkt fråga till Tue om Östersjön behövs som energihav för att klara EU:s målsättning om 300 GW offshore så var svaret ett tydligt Ja. I Nordsjön finns sedan februari 2026 en överenskommelse att bygga 100 GW, Östersjön behövs för att klara hela målsättningen.

Tue påpekade också att tidigare hatade Nato vindkraftsparker till havs, men att de nu har svängt till att inse att de behövs och är en resurs i försvaret av Europa. Han önskad att Sverige nu skulle göra samma omsvängning som nytt Natoland.

Energiön var även väldigt nöjd med detta seminarium. Lokalen var nära full. Samstämmigheten om inriktningen och att det behövs en gemensam strategi för Östersjön var stor. Försvar och energiförsörjning blir båda avgörande delar av Östersjöns framtid.

Lars Thomsson
Samordnare Energiön Gotland
lars.thomsson@gotland.se
0708-251110
LinkedIn: Lars Thomsson

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör
stefan.persson@gotland.se

Region Gotland var medarrangör på ett seminarium ihop med Region Blekinge på torsdagen i Almedalen.

Rubriken var *Synergi & Samexistens nyckeln till regional energisäkerhet, totalförsvar och tillväxt.*

I den andra panelen, som Energiön modererade, deltog landshövding Charlotte Petri Gornitzka, Lina Kinning Energiföretagen, Lars Andersson Green Power Sweden och Tue Lippert Wind Europé.

Det avslutande rådet från panel för att lösa ut samexistensfrågan var:

- Charlotte, ta hit de högsta myndighetscheferna till ön och förhandla direkt på plats.

- Lars A, fatta ett nytt försvarspolitiskt i form av ett totalförsvarsbeslut.

- Lina, gör Gotland till ett pilotlän, som sedan andra kan följa. Hela Sverige kommer behöva ödriftförmåga om kriget kommer.

- Tue, våga adressera elefanten i rummet, Försvarsmakten. Andra länder har redan löst denna knut, nu är det dags för Sverige att göra likadant.